

സ്കൂൾ മാനേജ്മെന്റ് കമ്മിറ്റികളുടെ (എസ്. എം.സി) മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ

സ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസ സാക്ഷരതാ വകുപ്പ്,
 വിദ്യാഭ്യാസ മന്ത്രാലയം, ഇന്ത്യാ ഗവൺമെന്റ്
 (മേയ് 2026)

മേയ് 2026

PD 0.5H BS

© ദേശീയ വിദ്യാഭ്യാസ ഗവേഷണ പരിശീലന സമിതി, 2026

നാഷണൽ കൗൺസിൽ ഓഫ് എഡ്യൂക്കേഷണൽ റിസർച്ച് ആൻഡ് ട്രെയിനിംഗ്, ശ്രീ അരബിന്ദോ മാർഗ്, ന്യൂഡൽഹി - 110 016, പ്രസിദ്ധീകരണ വിഭാഗത്തിൽ സെക്രട്ടറി പ്രസിദ്ധീകരിച്ചത്. നരെയ്ൻ പ്രിന്റേഴ്സ് ആൻഡ് ബൈൻഡേഴ്സ്, ഡി-177-178, സെക്ടർ-63, നോയിഡ (യു.പി.) 201 301-ൽ അച്ചടിച്ചത്.

शिक्षा मंत्रालय
 स्कूल शिक्षा और साक्षरता विभाग
 MINISTRY OF EDUCATION
 Department of School Education & Literacy

समग्र शिक्षा
 Samagra Shiksha

സ്കൂൾ മാനേജ്മെന്റ് കമ്മിറ്റികളുടെ (എസ്. എം.സി) മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ

സ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസ സാക്ഷരതാ വകുപ്പ്,
 വിദ്യാഭ്യാസ മന്ത്രാലയം, ഇന്ത്യാ ഗവൺമെന്റ്
 (മേയ് 2026)

धर्मेन्द्र प्रधान
ധർമേന്ദ്ര പ്രധാന
Dharmendra Pradhan

शिक्षा मंत्री
भारत सरकार
Minister of Education
Government of India

സന്ദേശം

വിദ്യാഭ്യാസ മന്ത്രാലയത്തിലെ സ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസ, സാക്ഷരതാ വകുപ്പ് എല്ലാവരെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്ന വിദ്യാഭ്യാസത്തെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനും, പങ്കാളിത്തപരമായ സ്കൂൾ വികസന പദ്ധതിയെ ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനും, സ്കൂളുകൾ, രക്ഷിതാക്കൾ, തദ്ദേശ സ്ഥാപനങ്ങൾ, മറ്റ് വകുപ്പുകൾ, സമൂഹം എന്നിവയ്ക്കിടയിലുള്ള സഹകരണവും ഏകോപനവും ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനുമുള്ള എസ്.എം.സി-യുടെ പങ്കും ഉത്തരവാദിത്തങ്ങളും വ്യക്തമായി നിർവചിക്കുന്ന സ്കൂൾ മാനേജ്മെന്റ് കമ്മിറ്റി (എസ്.എം.സി) മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ, 2026 പുറത്തിറക്കുന്നു എന്നറിയുന്നതിൽ എനിക്ക് സന്തോഷമുണ്ട്.

ദേശീയ വിദ്യാഭ്യാസ നയം (NEP) - 2020, വിദ്യാഭ്യാസത്തെ സർക്കാരിന്റെയും സ്കൂളുകളുടെയും രക്ഷിതാക്കളുടെയും സമൂഹത്തിന്റെയും ഒരു പങ്കാളിത്ത ഉത്തരവാദിത്തമായി അംഗീകരിക്കുന്നു. വിദ്യാർത്ഥികളുടെ പഠനം, ക്ഷേമം, സ്കൂളിന്റെ ഉത്തരവാദിത്തം എന്നിവ മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിന് — പ്രത്യേകിച്ച് പിന്നാക്കം നിൽക്കുന്നതും പ്രാതിനിധ്യം കുറഞ്ഞതുമായ വിഭാഗങ്ങളിലെ കുട്ടികളുടെ കാര്യത്തിൽ — രക്ഷിതാക്കളുടെയും സമൂഹത്തിന്റെയും അർത്ഥവത്തായ പങ്കാളിത്തം അത്യന്താപേക്ഷിതമാണെന്ന് NEP-2020 അടിവറയിടുന്നു. ശക്തവും കാര്യക്ഷമവുമായി പ്രവർത്തിക്കുന്ന സ്കൂൾ മാനേജ്മെന്റ് കമ്മിറ്റികൾ (എസ്.എം.സി) എല്ലാവരെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്നതും സഹകരണാത്മകവും ഫലപ്രദവുമായ ഒരു പഠനാന്തരീക്ഷം സൃഷ്ടിക്കുന്നതിൽ ഒരു പ്രധാന പങ്ക് വഹിക്കുമെന്ന് എനിക്ക് ഉറച്ച വിശ്വാസമുണ്ട്.

ബഹുമാനപ്പെട്ട പ്രധാനമന്ത്രിയുടെ വികസിത ഭാരതം @2047 എന്ന കാഴ്ചപ്പാടിൽ, വിദ്യാഭ്യാസത്തെ രാഷ്ട്രീയമാണത്തിന്റെ കേന്ദ്രമായും ജനപങ്കാളിത്തത്തെ ഭരണത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനശിലയായും സ്ഥാപിച്ചിരിക്കുന്നു. ഓരോ കുട്ടിക്കും ഗുണമേന്മയുള്ള വിദ്യാഭ്യാസം ലഭിക്കുകയും, സമൂഹം തങ്ങളുടെ സ്കൂളുകളുടെ ഭാവിയെ രൂപപ്പെടുത്തുന്നതിൽ സജീവമായി പങ്കാളികളാകുകയും ചെയ്യുമ്പോൾ മാത്രമേ ശക്തവും എല്ലാവരെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്നതും സ്വാശ്രയവുമായ ഒരു ഭാരതം കെട്ടിപ്പടുക്കാൻ സാധിക്കുകയുള്ളൂ. ഈ സാഹചര്യത്തിൽ, സ്കൂൾ മാനേജ്മെന്റ് കമ്മിറ്റികൾ (എസ്.എം.സി) താഴെത്തട്ടിൽ സ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസത്തെ ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിൽ വളരെ പ്രധാനപ്പെട്ട പങ്ക് വഹിക്കുന്നു. രക്ഷിതാക്കളെയും അധ്യാപകരെയും സമൂഹത്തിലെ അംഗങ്ങളെയും ഒരുമിച്ച് കൊണ്ടുവരുന്നതിലൂടെ, എസ്.എം.സി-കളെ പഠനഫലങ്ങൾ മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനും, ഉത്തരവാദിത്തം ഉറപ്പാക്കുന്നതിനും, സമത്വം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനും സ്കൂളുകളെ സഹായിക്കുന്നു. സ്കൂൾ ആസൂത്രണത്തിലും തീരുമാനങ്ങൾ എടുക്കുന്നതിലുമുള്ള അവരുടെ പങ്കാളിത്തം, പ്രാദേശിക ആവശ്യങ്ങൾക്കനുസരിച്ച് മികച്ച രീതിയിൽ പ്രതികരിക്കാൻ സ്കൂളുകളെ പ്രാപ്തരാക്കുകയും സമൂഹത്തിനുള്ളിൽ ഉടമസ്ഥതാബോധവും വിശ്വാസവും ശക്തിപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യുന്നു.

വികസിത ഭാരതം @2047-ലേക്കുള്ള യാത്ര, കഴിവുള്ളവരും ആത്മവിശ്വാസമുള്ളവരും ഉത്തരവാദിത്തബോധമുള്ളവരുമായ പൗരന്മാരെ കെട്ടിപ്പടുക്കുന്നതിനെ ആശ്രയിച്ചിരിക്കുന്നു. സജീവവും ശക്തവുമായ എസ്.എം.സി-കളുടെ പിന്തുണയുള്ള ശക്തമായ സ്കൂളുകൾ ഈ ദേശീയ ലക്ഷ്യം കൈവരിക്കുന്നതിന് അടിസ്ഥാന കാര്യമാണ്. താഴെത്തട്ടിൽ സ്കൂൾ ഭരണം ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിലൂടെ, നമ്മൾ നമ്മുടെ കുട്ടികളുടെ ഭാവിക്കും ഭാരതത്തിന്റെ ഭാവിക്കും വേണ്ടി ഒരു ശക്തമായ അടിത്തറ പാകുകയാണ്.

ഈ മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ രാജ്യത്തുടനീളം ഫലപ്രദമായ സ്കൂൾ ഭരണത്തിനായി ശക്തവും ഭാവിയെ മുന്നിൽ കാണുന്നതുമായ ഒരു ചട്ടക്കൂട് നൽകുമെന്നും, ഓരോ കുട്ടിക്കും ഗുണമേന്മയുള്ളതും എല്ലാവരെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്നതും സമഗ്രവുമായ വിദ്യാഭ്യാസം ഉറപ്പാക്കുന്നതിൽ പ്രധാന സംഭാവന നൽകുമെന്നും എനിക്ക് പൂർണ്ണ വിശ്വാസമുണ്ട്.

ധർമേന്ദ്ര പ്രധാന

എല്ലാവർക്കും വിദ്യാഭ്യാസം, നല്ല വിദ്യാഭ്യാസം

റൂം നമ്പർ - 21107, ഒന്നാം നില, ബഹുമാനപ്പെട്ട വിദ്യാഭ്യാസ മന്ത്രിയുടെ ഓഫീസ്, ഗേറ്റ് നമ്പർ 04, കർത്തവ്യ ഭവൻ-2, ന്യൂഡൽഹി-110001
ഇമെയിൽ: minister.sm@gov.in

जयन्त चौधरी
JAYANT CHAUDHARY

कौशल विकास और उद्यमशीलता
राज्य मंत्री (स्वतंत्र प्रभार) एवं
शिक्षा राज्य मंत्री
भारत सरकार

Minister of State (Independent Charge) for
Skill Development and Entrepreneurship
and Minister of State for Education
Government of India

സന്ദേശം

വിദ്യാഭ്യാസം ദേശീയ വികസനത്തിന്റെ കേന്ദ്രബിന്ദുവാണ്, സാമൂഹിക പങ്കാളിത്തം അതിന്റെ ഏറ്റവും ശക്തമായ പ്രേരകശക്തിയുമാണ്. എല്ലാവരെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്നതും ഭാവിയെ മുന്നിൽ കാണുന്നതുമായ ഒരു രാഷ്ട്രം കെട്ടിപ്പടുക്കുന്നതിന് നമ്മുടെ വിദ്യാലയങ്ങൾക്ക് സമൂഹങ്ങളുമായി ആഴത്തിലുള്ള ബന്ധവും, അത് സേവിക്കുന്ന സമൂഹങ്ങളിൽ നിന്ന് സജീവമായി പിന്തുണയും ആവശ്യമാണ്.

ദേശീയ വിദ്യാഭ്യാസ നയം (NEP) 2020 വിദ്യാലയങ്ങളെ ഊർജ്ജസ്വലമായ സ്ഥാപനങ്ങളായി കാണുന്നു, അവിടെ രക്ഷിതാക്കളും അധ്യാപകരും പ്രാദേശിക പങ്കാളികളും ഒരുമിച്ച് സമഗ്രമായ വികസനം, മികച്ച പഠന ഫലങ്ങൾ, ഓരോ കുട്ടിയുടെയും ക്ഷേമം എന്നിവ ഉറപ്പാക്കുന്നു. ഈ കാഴ്ചപ്പാടിന്റെ കേന്ദ്രബിന്ദു സ്കൂൾ മാനേജ്മെന്റ് കമ്മിറ്റികളാണ് (എസ്. എം.സി), അവ സാമൂഹിക പങ്കാളിത്തം, പങ്കാളിത്തപരമായ ഉത്തരവാദിത്തം, കൂട്ടായ പ്രവർത്തനം എന്നിവയ്ക്കായി താഴെത്തട്ടിൽ വേദി ഒരുക്കുന്നു.

സ്കൂൾ മാനേജ്മെന്റ് കമ്മിറ്റി മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ, 2026, ഓരോരുത്തരുടെയും പങ്കും ഉത്തരവാദിത്തങ്ങളും വ്യക്തമാക്കുകയും, എല്ലാവരെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്നതും ലിംഗസമത്വത്തിലധിഷ്ഠിതവുമായ പ്രാതിനിധ്യം ഉറപ്പാക്കുകയും, ശേഷി വികസനം വിപുലപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യുന്നതിലൂടെ ഈ ചട്ടക്കൂടിനെ കൂടുതൽ ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നു. ഈ മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ സ്കൂൾ ഭരണത്തിലും വിദ്യാർത്ഥികളുടെ പഠനഫലങ്ങളിലും അർത്ഥവത്തായ സംഭാവന നൽകാൻ എസ്.എം.സി-കളെ ശാക്തീകരിക്കുന്നു.

സമൂഹം തങ്ങളുടെ വിദ്യാലയങ്ങളുടെ ഉടമസ്ഥാവകാശം ഏറ്റെടുക്കുമ്പോൾ, കുട്ടികൾക്കാണ് ഏറ്റവും കൂടുതൽ പ്രയോജനം ലഭിക്കുന്നത്. ശക്തമായ എസ്.എം.സി-കളെ പങ്കാളിത്തത്തിന്റെയും വിശ്വാസത്തിന്റെയും ഒരു സംസ്കാരം വളർത്തും. ഓരോ കുട്ടിയുടെയും വിജയത്തോടുള്ള ഈ പങ്കാളിത്തപരമായ പ്രതിബദ്ധത NEP 2020-ന്റെ ലക്ഷ്യങ്ങളെ മുന്നോട്ട് കൊണ്ടുപോകുകയും എല്ലാവർക്കും ഗുണമേന്മയുള്ളതും തുല്യവും സമഗ്രവുമായ വിദ്യാഭ്യാസത്തിന് വഴിയൊരുക്കുകയും ചെയ്യും.

ജയന്ത് ചൗധരി

संजय कुमार, भा.प्र.से
सचिव

Sanjay Kumar, IAS
Secretary

सत्यमेव जयते

स्कूल शिक्षा और साक्षरता विभाग
शिक्षा मंत्रालय
भारत सरकार
Department of School Education & Literacy
Ministry of Education
Government of India

സന്ദേശം

ദേശീയ വിദ്യാഭ്യാസ നയം (എൻഇപി) 2020 കണക്കാക്കുന്നത് പോലെ, വിദ്യാഭ്യാസം ഒരു പങ്കാളിത്ത സാമൂഹിക ഉത്തരവാദിത്തമാണ്. ഈ നയം സ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസത്തിൽ വികേന്ദ്രീകൃത ഭരണം, സമൂഹത്തിന്റെ സജീവ പങ്കാളിത്തം, രക്ഷിതാക്കളുടെ പങ്കാളിത്തം എന്നിവയ്ക്ക് പ്രത്യേക ഊന്നൽ നൽകുന്നു. വിദ്യാലയങ്ങൾക്ക് അവയുടെ പൂർണ്ണ ശേഷിയിൽ പ്രവർത്തിക്കാൻ കഴിയുന്നത് സമൂഹങ്ങളുമായി അടുത്ത ബന്ധം പുലർത്തുമ്പോഴും ഓരോ കുട്ടിയുടെയും മാനസിക വളർച്ചയിലും വികാസത്തിലും പ്രാദേശിക പങ്കാളികൾ കൂട്ടായി സംഭാവന നൽകുമ്പോഴുമാണെന്ന് എൻഇപി 2020 തിരിച്ചറിയുന്നു.

ഈ പശ്ചാത്തലത്തിൽ, **സ്കൂൾ മാനേജ്മെന്റ് കമ്മിറ്റികൾ (എസ്.എം.സി)** പ്രാദേശിക സ്കൂൾ ഭരണം ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിൽ വളരെ പ്രധാനപ്പെട്ട പങ്ക് വഹിക്കുന്നു. സ്കൂൾ തലത്തിലുള്ള ഒരു നിയമാനുസൃത സ്ഥാപനമെന്ന നിലയിൽ, രക്ഷിതാക്കളെയും അധ്യാപകരെയും കമ്മ്യൂണിറ്റി അംഗങ്ങളെയും ഒരുമിച്ച് ചേർത്ത് സ്കൂളുകളെ പിന്തുണയ്ക്കുന്നതിനുള്ള ഒരു സുപ്രധാന വേദിയായി എസ്.എം.സി പ്രവർത്തിക്കുന്നു. ഫലപ്രദമായ സ്കൂൾ ആസൂത്രണം, വിഭവങ്ങളുടെ മികച്ച വിനിയോഗം, പഠന ഫലങ്ങൾ മെച്ചപ്പെടുത്തൽ, വിദ്യാർത്ഥികളുടെ മൊത്തത്തിലുള്ള ക്ഷേമം ഉറപ്പാക്കൽ എന്നിവയ്ക്ക് അവരുടെ സജീവ പങ്കാളിത്തം അത്യന്താപേക്ഷിതമാണ്. ശക്തവും ഫലപ്രദവുമായ എസ്.എം.സി-കള്, സ്കൂളുകൾ എല്ലാവരെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്നതും ഉത്തരവാദിത്തമുള്ളതും പ്രാദേശിക ആവശ്യങ്ങളോട് പ്രതികരിക്കുന്നതുമാണെന്ന് ഉറപ്പാക്കുന്നു.

ഒരു സഹകരണപരമായ പഠനാന്തരീക്ഷം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനും, സമത്വം ഉറപ്പാക്കുന്നതിനും, രക്ഷിതാക്കളുടെയും സമൂഹത്തിന്റെയും - പ്രത്യേകിച്ച് പിന്നാക്ക വിഭാഗങ്ങളുടെ - ശബ്ദം സ്കൂളിന്റെ തീരുമാനങ്ങളെടുക്കുന്ന പ്രക്രിയയിൽ അർത്ഥപൂർണ്ണമായി പ്രതിഫലിക്കുന്നുണ്ടെന്ന് ഉറപ്പാക്കുന്നതിനും എസ്.എം.സി ഒരു പ്രധാന പങ്ക് വഹിക്കുന്നു. അതോടൊപ്പം, സ്കൂൾ മാനേജ്മെന്റിൽ സുതാര്യതയും ഉത്തരവാദിത്തവും അത് ഉറപ്പാക്കുന്നു.

സ്കൂൾ മാനേജ്മെന്റ് കമ്മിറ്റി മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ, 2026, ഈ കാഴ്ചപ്പാട് പ്രായോഗികമാക്കുന്നതിനും കാര്യക്ഷമമായ സ്കൂൾ മാനേജ്മെന്റിനുമായി വികസിപ്പിച്ചെടുത്തതാണ്. ഈ മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ ഉത്തരവാദിത്തങ്ങൾ വ്യക്തമാക്കിക്കൊണ്ട് താഴെത്തട്ടിലുള്ള ഭരണം ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനും, പങ്കാളിത്തത്തോടുള്ള സ്കൂൾ വികസന പദ്ധതിയെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനും, സ്കൂളുകൾ, കുടുംബങ്ങൾ, തദ്ദേശ സ്ഥാപനങ്ങൾ, വിശാലമായ സമൂഹം എന്നിവയ്ക്കിടയിലുള്ള സഹകരണം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനും വഴികാട്ടുന്നു. എല്ലാ പങ്കാളികളുമായി കൂടിയാലോചനകള് നടത്തിയും, സമഗ്ര ശിക്ഷ, സർവ്വ ശിക്ഷാ അഭിയാൻ (എസ്എസ്എ), രാഷ്ട്രീയ മാധ്യമിക് ശിക്ഷാ അഭിയാൻ (ആർഎംഎസ്എ) എന്നിവയുടെ മുൻ മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങളും നിയമാവലികളും കണക്കിലെടുത്തുമാണ് ഈ മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ തയ്യാറാക്കിയിരിക്കുന്നത്. ഇത് പ്രാബല്യത്തിൽ വരുന്നതിന് മുമ്പുള്ള എല്ലാ നിർദ്ദേശങ്ങളും അസാധുവായി കണക്കാക്കണം.

ഭാരതം **വികസിത ഭാരതം @2047**-ലേക്ക് മുന്നേറുമ്പോൾ, ശക്തമായ സാമൂഹിക സ്ഥാപനങ്ങളുടെ പങ്ക് കൂടുതൽ നിർണായകമാകുന്നു. സജീവവും ശക്തവുമായ എസ്.എം.സി-കളുടെ പിന്തുണയോടുള്ള ഗുണമേന്മയുള്ള സ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസം, അറിവും കാര്യക്ഷമതയും ഉത്തരവാദിത്തവുമുള്ള പൗരന്മാരെ വാർത്തെടുക്കുന്നതിൽ സുപ്രധാന സംഭാവന നൽകും.

ഈ മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ സംസ്ഥാനങ്ങൾക്കും സ്കൂളുകൾക്കും ഫലപ്രദവും പങ്കാളിത്തപരവുമായ എസ്.എം.സികൾ രൂപീകരിക്കുന്നതിന് വഴികാട്ടുമെന്നും, വിദ്യാർത്ഥികളുടെ പഠന ഫലങ്ങൾ, ക്ഷേമം, വികസിത ഭാരതം എന്നീ ദീർഘകാല കാഴ്ചപ്പാട് എന്നിവയ്ക്ക് അർത്ഥവത്തായ സംഭാവന നൽകുമെന്നും എനിക്ക് പൂർണ്ണ വിശ്വാസമുണ്ട്.

സഞ്ജയ് കുമാർ

ആമുഖം

സമത്വപൂർണ്ണവും എല്ലാവരെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്നതും പുരോഗമനപരവുമായ ഒരു സമൂഹം കെട്ടിപ്പടുക്കുന്നതിനുള്ള അടിസ്ഥാനശിലയാണ് സ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസം. സ്കൂളുകളുടെ ഗുണനിലവാരം നയപരമായ വ്യവസ്ഥകളെയും ലഭ്യമായ വിഭവങ്ങളെയും മാത്രം ആശ്രയിച്ചല്ല ഇരിക്കുന്നത്, മറിച്ച് സമൂഹത്തിന്റെ സജീവവും നിരന്തരവും അർത്ഥവത്തായതുമായ പങ്കാളിത്തവുമായി അത് ആഴത്തിൽ ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഈ പശ്ചാത്തലത്തിൽ, വിദ്യാഭ്യാസപരിഷ്കാരങ്ങളിൽ വികേന്ദ്രീകൃത ഭരണസംവിധാനം, സാമൂഹിക പങ്കാളിത്തം, കുട്ടികളുടെ പഠനത്തിനും സമഗ്രമായ ക്ഷേമത്തിനുമുള്ള പങ്കാളിത്തപരമായ ഉത്തരവാദിത്തം എന്നിവയ്ക്ക് നിരന്തരമായ മുൻഗണന നൽകിയിട്ടുണ്ട്. ഈ കാഴ്ചപ്പാട് താഴെത്തട്ടിൽ യാഥാർത്ഥ്യമാക്കുന്നതിൽ സ്കൂൾ മാനേജ്മെന്റ് കമ്മിറ്റികൾ (എസ്.എം.സി) ഒരു പ്രധാനവും ശക്തവുമായ സ്ഥാപനപരവുമായ സംവിധാനമെന്ന നിലയിൽ സുപ്രധാന പങ്ക് വഹിക്കുന്നു.

ദേശീയ വിദ്യാഭ്യാസ നയം (എൻ.ഇ.പി) 2020, സ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസത്തിൽ വികേന്ദ്രീകൃത ഭരണത്തിനും രക്ഷിതാക്കൾ, പ്രാദേശിക സമൂഹങ്ങൾ, പൂർവ്വ വിദ്യാർത്ഥികൾ, മറ്റ് പങ്കാളികൾ എന്നിവരുടെ സജീവ പങ്കാളിത്തത്തിനും പ്രത്യേക ഊന്നൽ നൽകുന്നു. ഈ നയം സ്കൂളുകളെ, അവയുടെ സമൂഹങ്ങളുമായി അടുത്ത ബന്ധം പുലർത്തുന്ന, പഠനത്തിന്റെ സജീവ കേന്ദ്രങ്ങളായി അംഗീകരിക്കുന്നു. പഠനഫലങ്ങൾ മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനും എല്ലാവരെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്നത് പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനും സ്കൂളുകളുടെ മൊത്തത്തിലുള്ള പ്രവർത്തനം ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനും പങ്കാളിത്തപരമായ ഉത്തരവാദിത്തം, സാമൂഹിക ഉടമസ്ഥത, പങ്കാളിത്ത തീരുമാനമെടുക്കൽ എന്നിവയുടെ പ്രാധാന്യം എൻ.ഇ.പി 2020 അടിവരയിടുന്നു. സമഗ്ര ശിക്ഷാ അഭിയാന് കീഴിലും കുട്ടികളുടെ സൗജന്യവും നിർബന്ധിതവുമായ വിദ്യാഭ്യാസത്തിനുള്ള അവകാശ (ആർ.ടി.ഇ) നിയമം, 2009-ലും സ്കൂൾ മാനേജ്മെന്റ് കമ്മിറ്റികളെ (എസ്.എം.സി) സംബന്ധിച്ച വ്യവസ്ഥകൾ നിലവിലുണ്ടെങ്കിലും, നിലവിലെ വിദ്യാഭ്യാസ പശ്ചാത്തലത്തിൽ എസ്.എം.സി-കളുടെ ഘടന, പ്രവർത്തനരീതി, അവയുടെ പൂർണ്ണ സാധ്യതകൾ എന്നിവ വ്യക്തമായി നിർവചിക്കുന്നതിന് ഒരു സമഗ്രവും സംയോജിതവും കാലികവുമായ ദേശീയ ചട്ടക്കൂടിന്റെ ആവശ്യകത അനുഭവപ്പെട്ടിരുന്നു. ഈ പശ്ചാത്തലത്തിലാണ്, സ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ എല്ലാ തലങ്ങളിലും ബാധകമായ ഒരു സംയോജിത ദേശീയ **മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശമെന്ന നിലയിൽ സ്കൂൾ മാനേജ്മെന്റ് കമ്മിറ്റികൾക്കായി, എസ്.എം.സി-കളിൽ** ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിക്കുന്ന ദേശീയ മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ വികസിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നത്.

ഈ വിഷയത്തിൽ മുൻ പുറത്തിറക്കിയ എല്ലാ മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾക്കും പകരമായി, സ്കൂൾ മാനേജ്മെന്റ് കമ്മിറ്റികളെ (എസ്.എം.സി) പങ്കാളിത്ത ഭരണത്തിന്റെ ശക്തവും സജീവവുമായ ഒരു വേദിയായി ശക്തിപ്പെടുത്തുക എന്നതാണ് ഈ മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ ലക്ഷ്യമിടുന്നത്. ഈ മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങളിൽ **എസ്.എം.സി-യുടെ ഘടന, രൂപീകരണം, കാലാവധി, തിരഞ്ഞെടുപ്പ് പ്രക്രിയ, പങ്കും ചുമതലകളും, എസ്.എം.സി അംഗങ്ങളുടെ** കാര്യശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കൽ, കോർപ്പറേറ്റ് സാമൂഹിക ഉത്തരവാദിത്ത (സി.എസ്.ആർ) സഹായം നേടൽ എന്നിവയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട വ്യവസ്ഥകൾ വ്യക്തമായി പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുണ്ട്. അക്കാദമിക് മേൽനോട്ടം, സ്കൂൾ വികസന പദ്ധതി (എസ്.ഡി.പി) വഴിയുള്ള സ്കൂൾ ആസൂത്രണം, സാമ്പത്തിക മാനേജ്മെന്റ്, സോഷ്യൽ ഓഡിറ്റ്, കുട്ടികളുടെ സുരക്ഷയും ക്ഷേമവും, എല്ലാവരെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്നതും തുല്യവുമായ പഠനം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കൽ, കൂടാതെ സമ്പൂർണ്ണ-സർക്കാർ (Whole-of-Government) സമീപനത്തിന് കീഴിൽ വിവിധ ലൈൻ ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റുകളുമായുള്ള ഏകോപനവും സഹകരണവും സംബന്ധിച്ച വിശദമായ മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ ഇതിൽ നൽകിയിട്ടുണ്ട്. സ്കൂളിന് പുറത്തുള്ള കുട്ടികൾ (ഒ.ഒ.എസ്.സി), കൊഴിഞ്ഞുപോയ കുട്ടികളെ എന്നിവരുടെ പ്രവേശനം, നിലനിർത്തൽ, മുഖ്യധാരയിലേക്ക് പുനഃസംയോജിപ്പിക്കൽ എന്നിവ ഉറപ്പാക്കുന്നതിലും, സാമൂഹിക-സാമ്പത്തികമായി പിന്നാക്കം നിൽക്കുന്ന വിഭാഗങ്ങളിലെ കുട്ടികൾക്ക് പിന്തുണ നൽകുന്നതിലും, അടിസ്ഥാന സൗകര്യവും സംഖ്യാജ്ഞാനവും (ഫൗണ്ടേഷണൽ ലിറ്ററസി ആൻഡ് ന്യൂമറസി) ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിലും എസ്.എം.സി-യുടെ പങ്കിന് ഈ മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങളിൽ പ്രത്യേക ഊന്നൽ നൽകിയിട്ടുണ്ട്. മുകളിൽ പറഞ്ഞ എല്ലാ ശ്രമങ്ങളും കൂട്ടായി വിദ്യാർത്ഥികളിൽ അഭിലാഷണീയമായ പഠനഫലങ്ങൾ കൈവരിക്കുന്നതിന് സഹായകമാകും, ഇത് **വികസിത് ഭാരത് @2047** എന്ന കാഴ്ചപ്പാട് സാക്ഷാത്കരിക്കുന്നതിൽ ഒരു പ്രധാന പങ്ക് വഹിക്കും.

ഈ മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ സംസ്ഥാനങ്ങൾക്കും കേന്ദ്രഭരണ പ്രദേശങ്ങൾക്കും ഒരു മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശക ചട്ടക്കൂടായി ഉദ്ദേശിച്ചുള്ളതാണ്, അതുവഴി അവർക്ക് പ്രാദേശിക സാഹചര്യത്തിന് അനുസൃതമായി തങ്ങളുടെ നിയമങ്ങളിലും നടപടിക്രമങ്ങളിലും സംവിധാനങ്ങളിലും ഏകോപനവും യോജിപ്പും സ്ഥാപിക്കാൻ കഴിയും. അന്തിമമായി, ഈ മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങളുടെ ലക്ഷ്യം, സ്കൂളുകളോട് ഒരു കൂട്ടായ ഉത്തരവാദിത്തം ഏറ്റെടുക്കാൻ സമൂഹങ്ങളെ ശാക്തീകരിക്കുക എന്നതാണ്, അതുവഴി ഓരോ കുട്ടിക്കും സുരക്ഷിതവും എല്ലാവരെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്നതും പരിപോഷിപ്പിക്കുന്നതുമായ അന്തരീക്ഷത്തിൽ ഗുണമേന്മയുള്ള വിദ്യാഭ്യാസം ലഭിക്കുന്നുവെന്നും, തുടർച്ചയായി പുരോഗമിക്കുന്നുവെന്നും, തന്റെ സ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസം വിജയകരമായി പൂർത്തിയാക്കുന്നുവെന്നും ഉറപ്പാക്കാൻ കഴിയും.

(അർച്ചന ശർമ്മ അവസ്ഥി)
അധിഷ്ഠന സെക്രട്ടറി, ഡോസെൽ
വിദ്യാഭ്യാസ മന്ത്രാലയം

ഉള്ളടക്കപ്പട്ടിക

1. ആമുഖം	1
2. സ്കൂൾ മാനേജ്മെന്റ് കമ്മിറ്റി (എസ്.എം.സി)	1
2.1 എസ്.എം.സി അംഗങ്ങളെ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നതിനുള്ള മാനദണ്ഡങ്ങൾ	2
2.2 എസ്.എം.സി-യുടെ ഘടന	3
2.3 മെമ്പർ-സെക്രട്ടറിയുടെ പങ്കും ചുമതലകളും	3
2.4 കാലാവധി	4
2.5 എസ്.എം.സി-യിലെ രക്ഷാകർതൃ അംഗങ്ങളുടെ തിരഞ്ഞെടുപ്പ് പ്രക്രിയ	4
2.6 എസ്.എം.സി-യുടെ ഉപസമിതികൾ	5
3. എസ്.എം.സി-യുടെ പങ്കും ചുമതലകളും അല്ലെങ്കിൽ പ്രവർത്തനങ്ങൾ	6
4. സ്കൂൾ വികസന പദ്ധതി (എസ്.ഡി.പി)	12
5. യോഗങ്ങളും നടപടിക്രമങ്ങളും	14
6. ശേഷി വികസനവും പരിശീലനവും	14
7. സാമ്പത്തിക നിർവ്വഹണവും സാമൂഹ്യ പരിശോധനയും	15
8. മന്ത്രാലയങ്ങൾ/വകുപ്പുകൾ എന്നിവയുമായുള്ള സംയോജനത്തിലൂടെ വിഭവങ്ങൾ പ്രയോജനപ്പെടുത്തൽ	16
9. എസ്.എം.സി-കൾക്കുള്ള നിരീക്ഷണവും പിന്തുണയും	19
10. ഉപസംഹാരം	19
അനുബന്ധങ്ങൾ	21

1. വിഷയപരിചയം

1.1 സാമൂഹിക സംഘടനയും പങ്കാളിത്തവും, സമൂഹങ്ങളെ അവരുടെ മുൻഗണനകൾ, വിഭവങ്ങൾ, ആവശ്യങ്ങൾ, പരിഹാരങ്ങൾ എന്നിവ തിരിച്ചറിയുന്നതിൽ ഉൾപ്പെടുത്തുന്ന ഒരു പ്രക്രിയയാണ്, ഇത് പ്രാതിനിധ്യ പങ്കാളിത്തം, സദ്ഭരണം, ഉത്തരവാദിത്തം, സമാധാനപരമായ മാറ്റം എന്നിവയെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നു. വിദ്യാഭ്യാസ മേഖലയിൽ, സാമൂഹിക സംഘടനയും സമൂഹത്തിലെ അംഗങ്ങളുടെ അടുത്ത ഇടപെടലും വളരെ പ്രധാനമാണ്. ഈ സമീപനം താഴെത്തട്ടിൽ നിന്ന് മുകളിലേക്കുള്ള പ്രക്രിയയെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനൊപ്പം, സമൂഹത്തിലൂടെ സർക്കാർ പരിപാടികളുടെ ഫലപ്രദമായ ആസൂത്രണം, നിർവ്വഹണം, മേൽനോട്ടം, വിലയിരുത്തൽ, ഉടമസ്ഥത എന്നിവ സാധ്യമാക്കുന്നു. സജീവമായ സാമൂഹിക പങ്കാളിത്തം സ്കൂളുകളുടെ മികച്ച പ്രവർത്തനത്തിന് സുതാര്യത, ഉത്തരവാദിത്തം, കൂട്ടായ സാമൂഹിക വിജ്ഞാനത്തിന്റെ ഉപയോഗം എന്നിവ ഉറപ്പാക്കുന്നു. ഫലപ്രദമായ വികേന്ദ്രീകരണത്തിലൂടെ, ഇത് സ്കൂൾ അധിഷ്ഠിത സംരംഭങ്ങളിൽ സമൂഹത്തിന്റെ ഉടമസ്ഥത ഉറപ്പാക്കുകയും ഭരണപരമായ ഘടനയെ ശക്തിപ്പെടുത്തുകയും സുസ്ഥിര വിദ്യാഭ്യാസ വികസനത്തെ പിന്തുണയ്ക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

1.2 **ദേശീയ വിദ്യാഭ്യാസ നയം (NEP), 2020** സ്കൂളുകളിലെ പഠനം മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിന് പ്രാദേശിക സമൂഹം, പൂർവ്വ വിദ്യാർത്ഥികൾ, മുതിർന്ന പൗരന്മാർ എന്നിവരുടെ സജീവ പങ്കാളിത്തത്തിന് ഇത് ഊന്നൽ നൽകുന്നു. അധ്യാപനം, സാക്ഷരതാ പരിപാടികൾ, മാർഗനിർദ്ദേശം നൽകൽ, പഠനസഹായം, കൗൺസിലിംഗ് തുടങ്ങിയ വിവിധ പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ സന്നദ്ധസേവനം നടത്താൻ ഇത് അവരെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നു. (ഖണ്ഡിക 3.7). 2020 ലെ ദേശീയ വിദ്യാഭ്യാസ നയത്തിന്റെ മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ അനുസരിച്ച്, സ്കൂളുകളെ പഠനത്തെയും സമൂഹത്തെയും കൂട്ടിയിണക്കുന്ന ശക്തമായ കേന്ദ്രങ്ങളായി വികസിപ്പിക്കണം. മാതാപിതാക്കളും അധ്യാപകരും പ്രദേശവാസികളും സ്കൂൾ പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ പങ്കെടുക്കുമ്പോൾ, അവർ കരുതലുള്ളതും എല്ലാവരെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്നതും അഭിമാനകരവുമായ ഒരു അന്തരീക്ഷം സൃഷ്ടിക്കാൻ സഹായിക്കുന്നു. ഓരോ സ്കൂളും കുട്ടികൾക്ക് വിദ്യാഭ്യാസം നൽകുക മാത്രമല്ല, മുഴുവൻ സമൂഹത്തെയും ഒരുമിപ്പിക്കുന്ന ഇടമായി മാറുകയും ചെയ്യുന്നു.

1.3 **സമഗ്ര ശിക്ഷാ 2.0** നയരേഖ (12 ഒക്ടോബർ 2022-ന് പുറത്തിറക്കിയത്)-ലെ 'അധ്യായം 13: കമ്മ്യൂണിറ്റി ഓർഗനൈസേഷൻ', സ്കൂൾ മാനേജ്മെന്റ് കമ്മിറ്റിയുടെ(എസ്.എം.സി) രൂപീകരണം, പ്രവർത്തനം തുടങ്ങിയവ വിശദീകരിക്കുന്നു. ഇത് അടിസ്ഥാന തലത്തിലുള്ള ഒരു കമ്മിറ്റിയാണ്, സമഗ്ര ശിക്ഷാ പദ്ധതിയും സ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസ വകുപ്പിന്റെ മറ്റ് പരിപാടികളും നടപ്പിലാക്കുന്നതിൽ സജീവ പങ്ക് വഹിക്കുന്നു.

1.4 **കുട്ടികളുടെ സൗജന്യവും നിർബന്ധിതവുമായ വിദ്യാഭ്യാസ അവകാശ (RTE) നിയമം, 2009** -ലെ അധ്യായം IV: സ്കൂളുകളുടെയും അധ്യാപകരുടെയും ചുമതലകൾ, **വകുപ്പ് (21)** സ്കൂളുകളിൽ എസ്.എം.സി-യുടെ രൂപീകരണവും പ്രവർത്തനങ്ങളും വിശദീകരിക്കുന്നു.

2. സ്കൂൾ മാനേജ്മെന്റ് കമ്മിറ്റി (SMC)

സ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസത്തിൽ സമൂഹത്തിന്റെ പങ്കാളിത്തം ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനായി, എൻ.ഇ.പി 2020, സമഗ്ര ശിക്ഷാ പദ്ധതി, 2009-ലെ ആർ.ടി.ഇ ആക്റ്റ് എന്നിവ വികേന്ദ്രീകൃത ഭരണത്തിന്റെ സുപ്രധാന ഭാഗമായി എസ്.എം.സി രൂപീകരിക്കുന്നതിന് വലിയ പ്രാധാന്യം നൽകുന്നു. സമൂഹ കൂട്ടായ്മയുടെ അടിസ്ഥാന ശിലയായ എസ്.എം.സി, വികേന്ദ്രീകൃത സ്കൂൾ ഭരണം ശക്തിപ്പെടുത്തുകയും സ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസത്തെ രൂപപ്പെടുത്തുന്നതിലും മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിലും സജീവമായി പങ്കുചേരാൻ സമൂഹത്തെ ശാക്തീകരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. **എൻ.ഇ.പി 2020, സമഗ്ര ശിക്ഷാ പദ്ധതി, 2009-ലെ ആർ.ടി.ഇ ആക്റ്റിലെ വ്യവസ്ഥകൾ, വിദ്യാഭ്യാസ മന്ത്രാലയം (എം.ഒ.ഇ) (മുൻ മാനവശേഷി വികസന മന്ത്രാലയം (എം. എച്ച്.ആർ.ഡി)), സർവ്വ ശിക്ഷാ അഭിയാൻ (എസ്.എസ്.എ), രാഷ്ട്രീയ മാധ്യമിക് ശിക്ഷാ അഭിയാൻ (ആർ.എം.എസ്.എ) എന്നിവയുടെ കീഴിൽ നൽകിയിട്ടുള്ള മുൻ മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ പരിഗണിച്ച്, എസ്.എം.സിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് താഴെ പറയുന്ന മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ പുറപ്പെടുവിക്കുന്നു. ഈ മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ മുൻ മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾക്കും നിർദ്ദേശങ്ങൾക്കും പകരമായിരിക്കും.**

സ്കൂൾ തല ഭരണസംവിധാനങ്ങൾ ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനും, ഉൾക്കൊള്ളുന്നതും പങ്കാളിത്തപരവും ഉത്തരവാദിത്തമുള്ളതുമായ വിദ്യാഭ്യാസത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ദേശീയ കാഴ്ചപ്പാടായി പ്രാദേശിക

നിയമങ്ങളും നയങ്ങളും സംയോജിപ്പിക്കുന്നതിനും, ഈ മാർഗ്ഗരേഖ സംസ്ഥാനങ്ങൾക്കും കേന്ദ്രഭരണ പ്രദേശങ്ങൾക്കും ഒരു അവലംബ ചട്ടക്കൂടായി പ്രവർത്തിക്കും.

- ◆ അധ്യയന വർഷം ആരംഭിച്ച് ഒരു മാസത്തിനുള്ളിൽ ഓരോ സ്കൂളും ഒരു എസ്.എം.സി രൂപീകരിക്കേണ്ടതാണ്.
- ◆ സ്കൂൾ മാനേജ്മെന്റ് ആൻഡ് ഡെവലപ്മെന്റ് കമ്മിറ്റിക്ക് (എസ്.എം.ഡി.സി) പകരം, സെക്കൻഡറി സ്കൂളുകൾ (12-ാം ക്ലാസ് വരെ) ഉൾപ്പെടെയുള്ള ഓരോ സ്കൂളിലും എസ്.എം.സി ഉണ്ടെന്ന് ഉറപ്പാക്കാൻ സംസ്ഥാനങ്ങളോടും കേന്ദ്രഭരണ പ്രദേശങ്ങളോടും നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുണ്ട്.
- ◆ ഇതിൽ ഉദ്യോഗസ്ഥർ, വിദ്യാർത്ഥികളുടെ മാതാപിതാക്കൾ/രക്ഷിതാക്കൾ, പ്രാദേശിക ഭരണസമിതി പ്രതിനിധികൾ¹, വിദ്യാഭ്യാസ വിദഗ്ധർ, വിഷയ വിദഗ്ധർ, പൂർവ്വ വിദ്യാർത്ഥികൾ, പിന്നാക്ക വിഭാഗ പ്രതിനിധികൾ എന്നിവർ ഉണ്ടായിരിക്കും.
- ◆ കുട്ടികളുടെ പ്രവേശനത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ കമ്മിറ്റി അംഗങ്ങളുടെ എണ്ണം തീരുമാനിക്കാവുന്നതാണ്:

പ്രവേശന പരിധി	അംഗങ്ങളുടെ ഏകദേശ എണ്ണം
100 വിദ്യാർത്ഥികൾ വരെ	12 – 15 അംഗങ്ങൾ
100 – 500 വിദ്യാർത്ഥികൾ	15 – 20 അംഗങ്ങൾ
500-ൽ കൂടുതൽ വിദ്യാർത്ഥികൾ	20 – 25 അംഗങ്ങൾ

2.1 എസ്.എം.സി അംഗ തിരഞ്ഞെടുപ്പ് നിയമങ്ങൾ

- i. എഴുപത്തിയഞ്ച് ശതമാനം (75%) എസ്.എം.സി-യുടെ ആകെ അംഗങ്ങളിൽ കുട്ടികളുടെ മാതാപിതാക്കളോ രക്ഷിതാക്കളോ ആയിരിക്കണം.
- ii. ബാക്കിയുള്ള ഇരുപത്തിയഞ്ച് ശതമാനം (25%) എസ്.എം.സി-യുടെ ആകെ അംഗങ്ങളിൽ താഴെ സൂചിപ്പിച്ചിരിക്കുന്ന വ്യക്തികൾ ഉണ്ടായിരിക്കണം:
 - (a) തദ്ദേശ സ്ഥാപനത്തിലേക്ക് തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട അംഗങ്ങളിൽ മൂന്നിലൊന്ന് (1/3) പേരെ ആ തദ്ദേശ സ്ഥാപനം തന്നെ തീരുമാനിക്കുന്നു;
 - (b) സ്കൂൾ അധ്യാപകരിൽ നിന്നുള്ള മൂന്നിലൊന്ന് (1/3) അംഗങ്ങളെ അധ്യാപകർ തന്നെ തീരുമാനിക്കുന്നു;
 - (c) ബാക്കിയുള്ള മൂന്നിലൊന്ന് (1/3) അംഗങ്ങളെ പ്രദേശത്തെ വിദ്യാഭ്യാസസ്ഥാപനം, വിഷയ വിദഗ്ധർ, വിദ്യാഭ്യാസ വിചക്ഷണർ, മുതിർന്ന വിദ്യാർത്ഥികൾ, പൂർവ്വ വിദ്യാർത്ഥികൾ, കൂടാതെ സ്കൂൾ പരിസരത്ത് സേവനമനുഷ്ഠിക്കുന്ന അംഗൻവാടി വർക്കർമാർ (എ.ഡബ്ല്യു.ഡബ്ല്യു), അക്രഡിറ്റഡ് സോഷ്യൽ ഹെൽത്ത് ആക്ടിവിസ്റ്റുകൾ (ആശ), ഓക്സിഡൻ നഴ്സ് മിഡ്വൈഫുമാർ (എ.എൻ.എം) തുടങ്ങിയ മൂന്നി സാമൂഹിക പ്രവർത്തകർ എന്നിവരിൽ നിന്നും നാമനിർദ്ദേശം ചെയ്യണം. കമ്മിറ്റിയിലെ രക്ഷിതാക്കളുടെ പ്രതിനിധികളാണ് ഈ അംഗങ്ങളെ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നത്.

¹ "തദ്ദേശ സ്ഥാപനം" എന്നാൽ ഏത് പേരിൽ അറിയപ്പെട്ടാലും, മുനിസിപ്പൽ കോർപ്പറേഷൻ അല്ലെങ്കിൽ മുനിസിപ്പൽ കൗൺസിൽ അല്ലെങ്കിൽ ജില്ലാ പരിഷത്ത് അല്ലെങ്കിൽ നഗര പഞ്ചായത്ത് അല്ലെങ്കിൽ പഞ്ചായത്ത് എന്നാണ് അർത്ഥമാക്കുന്നത്; കൂടാതെ സ്കൂളിന്മേൽ ഭരണപരമായ നിയമങ്ങളുടേതല്ലാത്തതോ, അല്ലെങ്കിൽ ഏതെങ്കിലും നഗരത്തിലോ പട്ടണത്തിലോ ഗ്രാമത്തിലോ ഒരു തദ്ദേശ സ്ഥാപനമായി പ്രവർത്തിക്കാൻ നിലവിൽ പ്രാബല്യത്തിലുള്ള ഏതെങ്കിലും നിയമപ്രകാരം അധികാരപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ളതോ ആയ മറ്റേതെങ്കിലും അധികാരസ്ഥാനമോ സ്ഥാപനമോ ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു;

സൂചന:

- ◆ എസ്.എം.സി അംഗങ്ങളിൽ അമ്പതു ശതമാനം (50%) വനിതകളായിരിക്കണം.
- ◆ സാമൂഹികമായും സാമ്പത്തികമായും പിന്നാക്കം നിൽക്കുന്ന വിഭാഗങ്ങൾ (എസ്.ഇ.ഡി.ജി) അതായത് എസ്.സി/എസ്.ടി/ഒബിസി തുടങ്ങിയവരുടെയും പ്രത്യേക പരിഗണന അർഹിക്കുന്ന കുട്ടികളുടെ (സി.ഡബ്ല്യു.എസ്.എൻ) മാതാപിതാക്കൾക്കോ രക്ഷിതാക്കൾക്കോ ആനുപാതികമായ പ്രാതിനിധ്യം നൽകേണ്ടതാണ്.

2.2 എസ്.എം.സി-യുടെ ഘടന

ഓരോ എസ്.എം.സി.യിലും താഴെ പറയുന്ന അംഗങ്ങൾ ഉൾപ്പെടുന്നു:

1.	രക്ഷിതാക്കൾ/പാലകർ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്ന അംഗം	അധ്യക്ഷൻ
2.	രക്ഷിതാക്കൾ/പാലകർ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്ന അംഗം	ഉപാധ്യക്ഷൻ
3.	സ്കൂളിൽ പഠിക്കുന്ന എല്ലാ ക്ലാസുകളിലെയും വിദ്യാർത്ഥികളുടെ രക്ഷിതാക്കൾ/പാലകർ	അംഗങ്ങൾ
4.	തദ്ദേശ സ്ഥാപനത്തിൽ നിന്ന് തിരഞ്ഞെടുക്കുന്ന അംഗങ്ങൾ	അംഗങ്ങൾ
5.	സ്കൂൾ അധ്യാപകർ	അംഗങ്ങൾ
6.	പ്രാദേശിക വിദ്യാഭ്യാസ വിചക്ഷണർ/വിഷയ വിദഗ്ധർ/വിദ്യാഭ്യാസ വിദഗ്ധർ/മുതിർന്ന വിദ്യാർത്ഥിപ്രായ വിദ്യാർത്ഥി/എ.ഡബ്ല്യു.ഡബ്ല്യു/ആശാ/എ.എൻ.എം	അംഗങ്ങൾ
7.	പ്രിൻസിപ്പൽ / പ്രധാനാധ്യാപകൻ / ചാർജ്ജുള്ള അധ്യാപകൻ	മെമ്പർ-സെക്രട്ടറി

2.3 മെമ്പർ സെക്രട്ടറിയുടെ പങ്കും ചുമതലകളും

മെമ്പർ-സെക്രട്ടറിയുടെ ചുമതലകൾ താഴെ പറയുന്നവയാണ്:

- i. അധ്യയനവർഷം ആരംഭിച്ച് ഒരു മാസത്തിനുള്ളിൽ എസ്.എം.സി. രൂപീകരണം ഉറപ്പുവരുത്തുക.
- ii. കൃത്യസമയത്ത് വാർഷിക പൊതുയോഗം സ്കൂളിൽ പഠിക്കുന്ന കുട്ടികളുടെ മാതാപിതാക്കൾ/രക്ഷിതാക്കൾ എന്നിവർക്ക് തിരഞ്ഞെടുപ്പിലൂടെ അംഗങ്ങളെ തിരഞ്ഞെടുക്കാൻ സംഘടിപ്പിക്കുക. (തിരഞ്ഞെടുപ്പ് സമയത്ത് 50% മാതാപിതാക്കൾ/രക്ഷിതാക്കൾ പങ്കെടുക്കുന്നുണ്ടെന്ന് ഉറപ്പുവരുത്തുക).
- iii. പുതുതായി രൂപീകരിച്ച എസ്.എം.സി അംഗങ്ങളുടെ മുഴുവൻ വിവരങ്ങളും രൂപീകരിച്ച് ഒരാഴ്ചയ്ക്കുള്ളിൽ സ്കൂൾ കെട്ടിടത്തിലെ പ്രധാന സ്ഥലങ്ങളിൽ പ്രദർശിപ്പിക്കണം. മാതാപിതാക്കളുടെ/അംഗങ്ങളുടെ വിവരങ്ങളിൽ പേര്, പദവി, ഫോൺ നമ്പർ, ഇമെയിൽ ഐഡി തുടങ്ങിയവ ഉൾപ്പെടുത്തണം. മാതാപിതാക്കളുടെ/രക്ഷിതാക്കളുടെ കാര്യത്തിൽ, കുട്ടികളുടെ പേരും അവരുടെ ക്ലാസ് വിവരങ്ങളും മാതാപിതാക്കളുടെ/രക്ഷിതാക്കളുടെ പേരിനൊപ്പം രേഖപ്പെടുത്തണം.
- iv. എസ്.എം.സി യോഗങ്ങൾ കുറഞ്ഞത് മാസത്തിലൊരിക്കലെങ്കിലും സംഘടിപ്പിക്കുക.
- v. യോഗ സമയത്ത് എസ്.എം.സി ക്വോറം (കുറഞ്ഞത് 50%) ഉറപ്പാക്കുക.
- vi. എസ്.എം.സി യോഗങ്ങളിൽ ചർച്ച ചെയ്യേണ്ട അജണ്ട വിഷയങ്ങൾ തയ്യാറാക്കുക.
- vii. എസ്.എം.സി വിവരങ്ങൾ, യോഗ അറിയിപ്പ് വിവരങ്ങൾ, യോഗത്തിൽ പങ്കെടുത്ത അംഗങ്ങൾ, അജണ്ട, യോഗത്തിന്റെ നടപടിക്രമങ്ങൾ തുടങ്ങിയവ രേഖപ്പെടുത്താൻ നിയമപ്രകാരം ഒരു രജിസ്റ്റർ സൂക്ഷിക്കുക.

- viii. യോഗത്തിന്റെ **നടപടിക്രമങ്ങളും തീരുമാനങ്ങളും** ശരിയായി രേഖപ്പെടുത്തി, സമിതിയിലെ എല്ലാ അംഗങ്ങൾക്കും പൊതുജനങ്ങൾക്കും ലഭ്യമാക്കുക.
- ix. എസ്.എം.സി രൂപീകരിച്ച് ഒരു മാസത്തിനകം അതിലെ അംഗങ്ങൾക്ക് **നൈപുണ്യ വികസന പരിശീലനം** നൽകുന്നുവെന്ന് ഉറപ്പാക്കണം. ആവശ്യാനുസരണം എസ്.എം.സി അംഗങ്ങൾക്കായി കാലാകാലങ്ങളിൽ പരിശീലനം/ശില്പശാലകൾ എന്നിവയും സംഘടിപ്പിക്കാവുന്നതാണ്.
- x. യൂണിഫൈഡ് ഡിസ്ട്രിക്ട് ഇൻഫർമേഷൻ സിസ്റ്റം ഫോർ എഡ്യൂക്കേഷൻ പ്ലസ് (യു-ഡൈസ്+) പോർട്ടലിൽ ലഭ്യമായ **സ്കൂൾ റിപ്പോർട്ട് കാർഡ്** സ്കൂളിലെ പ്രധാന സ്ഥലങ്ങളിൽ പ്രദർശിപ്പിക്കണം, കൂടാതെ ആദ്യ മീറ്റിംഗിൽ ഇത് എസ്.എം.സി അംഗങ്ങൾക്ക് ലഭ്യമാക്കുകയും വേണം.
- xi. എസ്.എം.സി മീറ്റിംഗ്, രൂപീകരണം, രക്ഷിതാക്കൾ മുഖേന അംഗങ്ങളെ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നതിനുള്ള തിരഞ്ഞെടുപ്പ്, എസ്.എം.സിയിൽ നാമനിർദ്ദേശം ചെയ്യപ്പെട്ട അംഗങ്ങളെ ഉൾപ്പെടുത്തൽ തുടങ്ങിയ വിഷയങ്ങളിൽ ജില്ലാ/ബ്ലോക്ക് തല ഉദ്യോഗസ്ഥർ പുറപ്പെടുവിക്കുന്ന നിർദ്ദേശങ്ങളും മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങളും പാലിക്കുന്നുണ്ടെന്ന് ഉറപ്പാക്കണം.
- xii. സ്കൂളിലെ പ്രധാനാധ്യാപകനോ ജില്ലാ വിദ്യാഭ്യാസ ഓഫീസറോ അല്ലെങ്കിൽ മറ്റേതെങ്കിലും ഉയർന്ന ഉദ്യോഗസ്ഥരോ നൽകുന്ന മറ്റ് ചുമതലകൾ നിർവഹിക്കണം.

2.4 കാലാവധി

എസ്.എം.സി അംഗങ്ങളുടെ കാലാവധി 2 വർഷമാണ്. പുതിയ കമ്മിറ്റി രൂപീകരിക്കുന്നത് വരെ, 2 വർഷത്തെ കാലാവധി കഴിഞ്ഞാലും എസ്.എം.സി-ക്ക് തുടർന്നും പ്രവർത്തിക്കാം. എസ്.എം.സിയുടെ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് യാതൊരു തടസ്സവുമില്ലെന്ന് ഉറപ്പാക്കാൻ, നിലവിലെ എസ്.എം.സിയുടെ കാലാവധി അവസാനിക്കുന്നതിന് മുമ്പായി പുതിയ കമ്മിറ്റി രൂപീകരിക്കുന്നതിനുള്ള നടപടികൾ ആരംഭിക്കേണ്ടതാണ്. **ഒരു അംഗത്തെ മറ്റൊരു കാലാവധിയിലേക്ക് കൂടി വീണ്ടും നാമനിർദ്ദേശം ചെയ്യാം, എന്നാൽ മെമ്പർ സെക്രട്ടറി ഒഴികെ മറ്റൊരംഗവും തുടർച്ചയായി 2 തവണയിൽ കൂടുതൽ പദവിയിൽ തുടരാൻ പാടില്ല.**

- i. താഴെ പറയുന്ന സാഹചര്യങ്ങളിൽ എസ്.എം.സി. അംഗങ്ങളുടെ കാലാവധി റദ്ദാക്കുന്നതാണ്:
 - (a) രക്ഷിതാക്കളുടെ കൂട്ടികൾ സ്കൂളിൽ നിന്ന് മാറി.
 - (b) ക്രിമിനൽ കേസിലോ മറ്റു കാരണങ്ങളാലോ അംഗം അറസ്റ്റിലായാൽ/ശിക്ഷിക്കപ്പെട്ടാൽ.
 - (c) ബ്ലോക്കിൽ/ജില്ലയിൽ നിന്ന് അംഗം മാറിത്താമസിച്ചാൽ.
 - (d) അംഗത്തിന്റെ ആകസ്മിക മരണം.
 - (e) മൂന്നിയിപ്പില്ലാതെ അംഗം തുടർച്ചയായി 4 യോഗങ്ങളിൽ പങ്കെടുക്കാതിരുന്നാൽ.
- ii. പോയിന്റ് (i)-ൽ പരാമർശിച്ചിട്ടുള്ള ഏതെങ്കിലും കാരണത്താൽ ഉണ്ടാകുന്ന ആകസ്മികമായ ഒഴിവ് നിർവഹണ അതോറിറ്റി/സംസ്ഥാന സർക്കാർ തീരുമാനിക്കുന്ന നടപടിക്രമങ്ങൾ അനുസരിച്ച് നീക്കത്തേണ്ടതാണ്.

2.5 എസ്.എം.സി രക്ഷാകർതൃ അംഗങ്ങളുടെ തിരഞ്ഞെടുപ്പ് പ്രക്രിയ

സ്കൂൾ ഭരണനിർവഹണത്തിൽ സമൂഹത്തിന്റെ അർത്ഥവത്തായ പങ്കാളിത്തം ഉറപ്പാക്കുന്നതിന്, എസ്.എം.സി-യിൽ മാതാപിതാക്കളുടെയോ രക്ഷിതാക്കളുടെയോ തിരഞ്ഞെടുപ്പ് ജനാധിപത്യപരവും സുതാര്യവും എല്ലാവരെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്നതുമായ രീതിയിൽ നടത്തണം. സംസ്ഥാനങ്ങൾക്ക്/കേന്ദ്രഭരണ പ്രദേശങ്ങൾക്ക് അവരുടെ നിയമങ്ങളോ ഉത്തരവുകളോ അനുസരിച്ച് എസ്.എം.സി അംഗങ്ങളുടെ തിരഞ്ഞെടുപ്പിനും നാമനിർദ്ദേശത്തിനുമായി അവരുടേതായ വിശദമായ നടപടിക്രമങ്ങൾ രൂപീകരിക്കാം. താഴെ കൊടുത്തിട്ടുള്ള തിരഞ്ഞെടുപ്പ് പ്രക്രിയ സൂചനാത്മകം മാത്രമാണ്:

- i. അധ്യയന വർഷത്തിന്റെ തുടക്കത്തിൽ, ബന്ധപ്പെട്ട സംസ്ഥാനമോ കേന്ദ്രഭരണ പ്രദേശമോ നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ള നിയമങ്ങൾക്കനുസൃതമായി തിരഞ്ഞെടുപ്പ് നടത്തുന്നതിനുള്ള സമയക്രമവും നടപടിക്രമങ്ങളും വ്യക്തമാക്കിക്കൊണ്ട്, സ്കൂളിൽ പ്രവേശനം നേടിയ കുട്ടികളുടെ മാതാപിതാക്കൾക്കും എല്ലാ രക്ഷിതാക്കൾക്കും നോട്ടീസ് നൽകി സ്കൂൾ പ്രധാനാധ്യാപകൻ തിരഞ്ഞെടുപ്പ് പ്രക്രിയ ആരംഭിക്കേണ്ടതാണ്.
- ii. രജിസ്റ്റർ ചെയ്ത ഓരോ വിദ്യാർത്ഥിക്കും വേണ്ടി പ്രവേശന ഫോമിൽ ആരുടെ പേരാനോ ആദ്യം

നൽകിയിട്ടുള്ളത്) അമ്മ, അച്ഛൻ അല്ലെങ്കിൽ രക്ഷിതാവ് എന്നിവരിൽ ഒരാൾക്ക് മാത്രമേ ഈ തിരഞ്ഞെടുപ്പിൽ പങ്കെടുക്കാൻ അർഹതയുണ്ടായിരിക്കുകയുള്ളൂ.

- iii. മാതാപിതാക്കൾക്കോ രക്ഷിതാക്കൾക്കോ സ്വയം നാമനിർദ്ദേശം ചെയ്യാം, അല്ലെങ്കിൽ സ്കൂളിലെ മറ്റ് അർഹരും താല്പര്യമുള്ളവരുമായ മാതാപിതാക്കളെ/രക്ഷിതാക്കളെ നാമനിർദ്ദേശം ചെയ്യാം. എസ്.ഇ.ഡി.ജി, സി.ഡബ്ല്യു.എസ്.എൻ വിദ്യാർത്ഥികളുടെ രക്ഷിതാക്കളുടെ ഉചിതമായ പ്രാതിനിധ്യത്തോടൊപ്പം, സ്ത്രീകൾക്ക് 50% പ്രാതിനിധ്യവും സ്കൂളിലെ എല്ലാ ക്ലാസുകളിൽ നിന്നുമുള്ള പ്രാതിനിധ്യവും ഉറപ്പാക്കേണ്ടത് അത്യാവശ്യമാണ്.
- iv. നിശ്ചയിച്ച സീറ്റുകളെക്കുറിച്ച് കൂടുതൽ സ്ഥാനാർത്ഥികൾ ഉണ്ടെങ്കിൽ, കൈ ഉയർത്തിയോ വായുമാഴിയായുള്ള വോട്ടെടുപ്പിലൂടെയോ തിരഞ്ഞെടുപ്പ് നടത്തണം; എന്നിരുന്നാലും, എന്തെങ്കിലും തർക്കമോ പരിഹരിക്കാനാവാത്ത പ്രശ്നമോ ഉണ്ടായാൽ, നിഷ്പക്ഷത ഉറപ്പാക്കാൻ രഹസ്യ ബാലറ്റിലൂടെ വോട്ട് ചെയ്യാവുന്നതാണ്.
- v. വോട്ടെടുപ്പ് സമയത്ത് രജിസ്റ്റർ ചെയ്ത കുട്ടികളുടെ മാതാപിതാക്കളിൽ അല്ലെങ്കിൽ രക്ഷിതാക്കളിൽ കുറഞ്ഞത് 50% പേരുടെയെങ്കിലും ഹാജർ നിർബന്ധമാണ്.
- vi. നിഷ്പക്ഷതയും സുതാര്യതയും നിലനിർത്തുന്നതിന്, നിയോഗിക്കപ്പെട്ട വിദ്യാഭ്യാസ ഓഫീസർ അല്ലെങ്കിൽ ഔദ്യോഗിക പ്രതിനിധി മുഖേന ഈ തിരഞ്ഞെടുപ്പ് പ്രക്രിയയ്ക്ക് മേൽനോട്ടം വഹിക്കാവുന്നതാണ്.
- vii. പ്രക്രിയ പൂർത്തിയായ ശേഷം, തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട എല്ലാ മാതാപിതാക്കളുടെയും രക്ഷിതാക്കളുടെയും പേരുകൾ സ്കൂൾ പ്രധാനാധ്യാപകൻ ഔദ്യോഗികമായി രജിസ്റ്റർ ചെയ്യണം.

എസ്.എം.സി രൂപീകരിച്ച ശേഷം, പുതുതായി രൂപീകരിച്ച സമിതിയുടെ ആദ്യ യോഗം അടുത്ത പ്രവൃത്തി ദിനത്തിലോ പരമാവധി ഒരാഴ്ചയ്ക്കുള്ളിലോ നടത്താവുന്നതാണ്. അധ്യക്ഷനെയും ഉപാധ്യക്ഷനെയും ആദ്യ യോഗത്തിൽ തന്നെ തിരഞ്ഞെടുക്കേണ്ടതാണ്.

2.6 എസ്.എം.സി-യുടെ ഉപസമിതികള്

എസ്.എം.സി.യുടെ കാര്യക്ഷമമായ പ്രവർത്തനത്തിനായി പ്രസിഡന്റ്, വൈസ് പ്രസിഡന്റ്, മെമ്പർ സെക്രട്ടറി എന്നിവർക്ക് തങ്ങളുടെ ആവശ്യാനുസരണം എസ്.എം.സി. അംഗങ്ങളെ ഉൾപ്പെടുത്തി ഒരു ഉപസമിതി രൂപീകരിക്കാവുന്നതാണ്. എസ്.എം.സി.യെ രണ്ട് ഉപസമിതികൾക്ക് താഴെ പറയുന്ന രീതിയിൽ സഹായിക്കാനാകും:

- (a) **സ്കൂൾകെട്ടിടനിർമ്മാണസമിതി:** സ്കൂൾ അടിസ്ഥാനസൗകര്യങ്ങളുടെ നിർമ്മാണം, നവീകരണം, അറ്റകുറ്റപ്പണികൾ, പരിപാലനം എന്നിവയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ആസൂത്രണം, കൈകാര്യനിർവ്വഹണം, നടത്തിപ്പ്, മേൽനോട്ടം, റിപ്പോർട്ടിംഗ്, അക്കൗണ്ടിംഗ് എന്നിവയുടെ ഉത്തരവാദിത്തം സ്കൂൾ കെട്ടിട നിർമ്മാണ സമിതിക്ക് നൽകാവുന്നതാണ്. സുരക്ഷ, കുട്ടികൾക്കും ലിംഗഭേദമില്ലാതെ എല്ലാവർക്കും അനുയോജ്യമായ സൗകര്യങ്ങൾ, എല്ലാവർക്കും പ്രാപ്യമായ രീതി, നിർദ്ദിഷ്ട സാമ്പത്തിക-സാങ്കേതിക മാനദണ്ഡങ്ങൾ പാലിക്കുന്നുണ്ടെന്ന് ഉറപ്പുവരുത്തുന്നതിനൊപ്പം, സുരക്ഷിതവും എല്ലാവരെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്നതും പഠനസൗഹൃദവുമായ ഒരു അന്തരീക്ഷം സൃഷ്ടിക്കുന്നതിനായി എല്ലാ നിർമ്മാണ പ്രവർത്തനങ്ങളും സമയബന്ധിതമായി നടപ്പിലാക്കുന്നുണ്ടെന്ന് ഇത് കർശനമായി മേൽനോട്ടം വഹിക്കുന്നു.
- (b) **വിദ്യാഭ്യാസ സമിതി:** ആസൂത്രണം, ചെലവ് കണക്കാക്കൽ, നടത്തിപ്പ്, മേൽനോട്ടം, റിപ്പോർട്ടിംഗ്, യുണൈസ്+ (UDISE+) ലേക്കുള്ള വിവരശേഖരണം തുടങ്ങിയ എല്ലാ വിദ്യാഭ്യാസ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കും വിദ്യാഭ്യാസ സമിതിക്കായിരിക്കും ഉത്തരവാദിത്തം. സാമ്പത്തിക-സാമൂഹിക, ലിംഗ, ഭിന്നശേഷി സംബന്ധമായ തടസ്സങ്ങൾ നീക്കി വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ ഗുണനിലവാരത്തിലും തുല്യതയിലും നിരന്തരമായ പുരോഗതി ഉറപ്പാക്കുക; അധ്യാപകരുടെയും വിദ്യാർത്ഥികളുടെയും ഹാജർ നിരീക്ഷിക്കുക; മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾക്കും കൗൺസിലിംഗിനും പിന്തുണ നൽകുക; വിദ്യാർത്ഥികളുടെ പുരോഗതി വിലയിരുത്തുക; മികച്ച പഠന പ്രവർത്തനങ്ങളെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുക; വിദ്യാർത്ഥികളുടെയും അധ്യാപകരുടെയും സമഗ്രമായ

വിദ്യാഭ്യാസ-സാമൂഹിക-വ്യക്തിത്വ വികസനം മെച്ചപ്പെടുത്തുക എന്നിവയെല്ലാം ഇതിന്റെ ചുമതലകളാണ്. ഈ ചുമതലകൾ നിർവ്വഹിക്കുന്നതിലൂടെ, വിദ്യാർത്ഥികളുടെ വിജയത്തിനും സ്കൂൾ പരിതസ്ഥിതിയുടെ സമഗ്രമായ വിദ്യാഭ്യാസ പുരോഗതിക്കും ഈ സമിതി ഒരു പ്രാഥമിക സംരക്ഷകനായി പ്രവർത്തിക്കുന്നു.

3. എസ്.എം.സിയിലെ പങ്കും ചുമതലകളും അല്ലെങ്കിൽ പ്രവർത്തനങ്ങളും

എസ്.എം.സിസ്കൂളിന്റെ വിജയകരമായ നടത്തിപ്പ് ഉറപ്പാക്കുന്നതിലും വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ ഗുണനിലവാരം ഉയർത്തുന്നതിലും പ്രധാന പങ്ക് വഹിക്കുന്നു. സ്കൂളിന്റെ മൊത്തത്തിലുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് മേൽനോട്ടം വഹിക്കുന്നതും, സമഗ്ര ശിക്ഷാ, പി.എം. ശ്രീ, പി.എം. പോഷൺ തുടങ്ങിയ വിദ്യാഭ്യാസ പദ്ധതികൾ സമയബന്ധിതമായും കാര്യക്ഷമമായും നടപ്പിലാക്കുന്നുവെന്ന് ഉറപ്പുവരുത്തുന്നതും ഇതിന്റെ പ്രാഥമിക ചുമതലകളിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളിലെ കുറവുകൾ കണ്ടെത്തുക, നിലവിലുള്ള സൗകര്യങ്ങൾ വിലയിരുത്തുക, സ്കൂളിന്റെ പ്രത്യേക ആവശ്യങ്ങൾ നിറവേറ്റുന്നതിനായി സമഗ്ര സ്കൂൾ വികസന പദ്ധതി (എസ്.ഡി.പി.) തയ്യാറാക്കുകയും ശുപാർശ ചെയ്യുകയും ചെയ്യുക എന്നിവ എസ്.എം.സി. യുടെ ഉത്തരവാദിത്തമാണ്. സ്കൂളിന്റെ അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനായി സി.എസ്. ആർ. വഴി ഫണ്ടുകളോ സംഭാവനകളോ സ്വരൂപിക്കാനുള്ള ഉത്തരവാദിത്തവും എസ്.എം.സി-ക്കുണ്ട് സ്കൂൾ-സാമൂഹിക ബന്ധങ്ങൾ ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനായി രക്ഷിതാക്കളുടെയും സമൂഹത്തിന്റെയും പങ്കാളിത്തം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനൊപ്പം, ബന്ധപ്പെട്ട സർക്കാർ, പ്രാദേശിക അധികാരികൾ അല്ലെങ്കിൽ മറ്റ് സ്രോതസ്സുകളിൽ നിന്ന് ലഭിക്കുന്ന ഫണ്ടുകളുടെ (ഗ്രാന്റുകളുടെ) വിനിയോഗവും ഇത് നിരീക്ഷിക്കുന്നു. സ്കൂളിന്റെ ആവശ്യങ്ങൾ തിരിച്ചറിഞ്ഞ് കർമ്മപദ്ധതി തയ്യാറാക്കുന്നതിലൂടെ, എസ്.എം.സി. സ്കൂളും സമൂഹവും പ്രാദേശിക അധികാരികളും തമ്മിലുള്ള ഏകോപനം മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നു എന്നിവിടെയെല്ലെടുത്തു എല്ലാവരെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്നതും സുരക്ഷിതവും മികച്ച വിഭവങ്ങളുള്ളതുമായ ഒരു പഠനാന്തരീക്ഷം സൃഷ്ടിക്കാൻ കഴിയും. അതനുസരിച്ച്, എസ്.എം.സി. അംഗങ്ങളുടെ ചുമതലകളുടെയും ഉത്തരവാദിത്തങ്ങളുടെയും പ്രധാന വിഭാഗങ്ങൾ താഴെ പറയുന്നവയാണ്:

- i. **എല്ലാ കുട്ടികളുടെയും പ്രവേശനം, സ്കൂളിലെ കൃത്യമായ ഹാജർ, എല്ലാ വരെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്ന പഠനാവസരങ്ങൾ എന്നിവ ഉറപ്പാക്കൽ:** എസ്.ഇ.ഡി. ജി, സി.ഡബ്ല്യു.എസ്. എൻ വിഭാഗങ്ങളിലെ കുട്ടികൾക്ക് പ്രത്യേക പരിഗണന നൽകിക്കൊണ്ട്, എല്ലാ കുട്ടികളുടെയും

പ്രവേശനവും കൃത്യമായ ഹാജരും എസ്.എം.സി അംഗങ്ങൾ ഉറപ്പാക്കേണ്ടതുണ്ട്. സ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസം നേടുന്നതിലും പൂർത്തിയാക്കുന്നതിലും ഒരു കുട്ടിയും യാതൊരു വിവേചനമോ തടസ്സങ്ങളോ നേരിടുന്നില്ലെന്ന് ഉറപ്പാക്കേണ്ടത് അത്യാവശ്യമാണ്. സ്കൂളിൽ ഒരു കുട്ടിക്കും ഉപദ്രവമോ പീഡനമോ നേരിടേണ്ടി വരുന്നില്ലെന്ന് ഉറപ്പാക്കാൻ എസ്.എം.സി സ്കൂളിനെ പിന്തുണയ്ക്കണം. അത്തരം സംഭവങ്ങൾ ഉണ്ടായാൽ ഉടൻ തന്നെ ബന്ധപ്പെട്ട അധികാരികളെ അറിയിക്കണം. 'പ്രശസ്ത്' ആപ്പും മറ്റ് സംവിധാനങ്ങളും ഉപയോഗിച്ച് പ്രത്യേക പരിഗണന അർഹിക്കുന്ന കുട്ടികളെ (സി.ഡബ്ല്യു.എസ്.എൻ) കണ്ടെത്താൻ എസ്.എം.സി സ്കൂളിനെ സഹായിക്കുകയും എല്ലാ പ്രവർത്തനങ്ങളിലും അവരെ ഉൾപ്പെടുത്തുന്നതിന് പിന്തുണ നൽകുകയും വേണം.

ii. **സ്കൂളിൽ നിന്ന് കൊഴിഞ്ഞുപോയവരും സ്കൂളിനു പുറത്തുള്ളവരുമായ കുട്ടികളെ (OoSC) തിരികെ സ്കൂളിൽ ചേർക്കുന്നതിനുള്ള പരിപാടി:** സ്കൂൾ രേഖകളുടെയും കമ്മ്യൂണിറ്റി ഡാറ്റയുടെയും അടിസ്ഥാനത്തിൽ, സ്കൂളിൽ നിന്ന് കൊഴിഞ്ഞുപോയ കുട്ടികളെയും സ്കൂളിൽ പോകാത്ത കുട്ടികളെയും കണ്ടെത്തുവാൻ എസ്.എം.സി) അംഗങ്ങൾ സഹായിക്കേണ്ടതാണ്. സ്കൂൾ ജീവനക്കാരുടെപ്പോലും ചേർന്ന്, അവരുടെ പ്രായത്തിനനുസരിച്ചുള്ള ക്ലാസുകളിൽ കുട്ടികളെ ചേർക്കാൻ ആവശ്യമായ ശ്രമങ്ങൾ നടത്തണം. ഇത് സുഗമമാക്കുന്നതിനായി, വീടുകൾ കയറിയിറങ്ങിയുള്ള പ്രചാരണം, കുട്ടികളുടെയും രക്ഷിതാക്കളുടെയും കൗൺസിലിംഗ്, പ്രാദേശിക മാധ്യമങ്ങൾ, കമ്മ്യൂണിറ്റി റേഡിയോ, ഗ്രാമസഭ, മറ്റ് കമ്മ്യൂണിറ്റി വേദികൾ എന്നിവ വഴി സൗജന്യവും നിർബന്ധിതവുമായ വിദ്യാഭ്യാസ നിയമങ്ങളെക്കുറിച്ച് വ്യാപകമായ പ്രചാരണം നൽകാവുന്നതാണ്. സ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസം നേടുന്നതിലും പൂർത്തിയാക്കുന്നതിലും ഒരു കുട്ടിയും പിന്നിലായിപ്പോകുന്നില്ലെന്ന് ഉറപ്പാക്കാൻ എല്ലാ ശ്രമങ്ങളും നടത്തേണ്ടതുണ്ട്. സ്കൂളിനു പുറത്തുള്ള കുട്ടികളുടെ വിവരങ്ങൾ പുതുക്കാനും, പ്രീ-പ്രൈമറി (ബാലവാടിക/അംഗൻവാടി) മുതൽ ഒന്നാം ക്ലാസ്സിലേക്കും, ഫൗണ്ടേഷണൽ തലത്തിൽ നിന്ന് പ്രിപ്പറേറ്ററി തലത്തിലേക്കും (ക്ലാസ് 2 മുതൽ 3 വരെ), പ്രിപ്പറേറ്ററിയിൽ നിന്ന് മിഡിൽ തലത്തിലേക്കും (ക്ലാസ് 5 മുതൽ 6 വരെ), മിഡിൽ തലത്തിൽ നിന്ന് സെക്കൻഡറി തലത്തിലേക്കും (ക്ലാസ് 8 മുതൽ 9 വരെ) പോകുന്ന കുട്ടികളുടെ വിവരങ്ങൾ അപ്ഡേറ്റ് ചെയ്യുന്നതിനും എസ്.എം.സി-കളുടെ സ്കൂളുകളെ സഹായിക്കാൻ കഴിയും.

iii. **വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് കൃത്യസമയത്ത് സൗകര്യങ്ങൾ ലഭിക്കുന്നുണ്ടെന്ന് ഉറപ്പുവരുത്തുക:** അർഹരായ വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് സൗജന്യ പാഠപുസ്തകങ്ങൾ, യൂണിഫോം, സ്കോളർഷിപ്പ്, സ്റ്റൈപ്പൻഡ്, മറ്റ് സൗകര്യങ്ങൾ എന്നിവ കൃത്യസമയത്ത് ലഭിക്കുന്നുണ്ടെന്ന് എസ്.എം.സി അംഗങ്ങൾ ഉറപ്പാക്കേണ്ടതുണ്ട്.

iv. **രക്ഷാകർതൃ-അധ്യാപക യോഗങ്ങൾക്കുള്ള (പി.ടി.എം) പിന്തുണ:** അക്കാദമിക തലത്തിലും അതുപോലെ കായികം, ശാരീരികക്ഷമത, ആരോഗ്യം, കല, പെരുമാറ്റം, മനോഭാവം തുടങ്ങിയ മറ്റ് പ്രവർത്തനങ്ങളിലുമുള്ള വിദ്യാർത്ഥികളുടെ നേട്ടങ്ങൾ പങ്കുവെക്കുന്നതിനായി കൃത്യമാപി. ടി.എം) സംഘടിപ്പിക്കുന്നതിനും എസ്.എം.സി-ക്ക് പൂർണ്ണ പിന്തുണ നൽകാൻ കഴിയും. കുട്ടികളുടെ വിദ്യാഭ്യാസ യാത്രയിൽ മാതാപിതാക്കളെയും രക്ഷിതാക്കളെയും ഉൾപ്പെടുത്തുന്നതിനുള്ള ഫലപ്രദമായ ഒരു മാധ്യമമാണ് പിടിഎം.

v. **അക്കാദമിക ആസൂത്രണവും പിന്തുണയും:** സമഗ്ര ശിക്ഷാപദ്ധതിയും എൻ.ഇ.പി 2020-ഉം നിർദ്ദേശിക്കുന്ന നിയമങ്ങളും മാനദണ്ഡങ്ങളും സ്കൂളുകൾ പാലിക്കുന്നുണ്ടെന്ന് എസ്.എം.സി അംഗങ്ങൾ ഉറപ്പാക്കേണ്ടതാണ്. അധ്യാപകർ കൃത്യമായി സ്കൂളിൽ ഹാജരാകുന്നുണ്ടെന്നും, പാഠ്യപദ്ധതി സമയബന്ധിതമായി പൂർത്തിയാക്കുന്നുണ്ടെന്നും, കുട്ടികളുടെ പുരോഗതി അറിയിക്കാൻ രക്ഷിതാക്കളെ കാണുന്നുണ്ടെന്നും അവർ മേൽനോട്ടം വഹിക്കണം. അധ്യാപകരുടെ കുറവ് പരിഹരിക്കുന്നതിന് ആവശ്യമായ നടപടികൾ കൈക്കൊള്ളുന്നതിനും, അധ്യാപകർ പ്രധാനമായും അധ്യാപന പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ ഏർപ്പെടുന്നുണ്ടെന്ന് ഉറപ്പാക്കുന്നതിനും സമിതി പിന്തുണ നൽകണം.

ബോധന-പഠന പ്രക്രിയയെ ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനും വിദ്യാർത്ഥികളുടെ പഠന ഫലങ്ങൾ (എൽ.ഒ.) മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനും, സ്കൂൾ കലണ്ടർ തയ്യാറാക്കുന്നതിലും ക്ലാസ്സ് പ്രവർത്തനങ്ങൾ മേൽനോട്ടം വഹിക്കുന്നതിലും പഠനവിടവുകൾ കണ്ടെത്തുന്നതിലും എസ്.എം.സി. അധ്യാപകർക്ക് സഹായം നൽകണം. പഠനത്തിന്റെ തുടർച്ചയ്ക്ക് യാതൊരു തടസ്സവുമുണ്ടാകാതിരിക്കാൻ, അധ്യാപകർ പതിവായി അവധിയെടുക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ എസ്.എം.സി. ബന്ധപ്പെട്ട അധികാരികളെ അറിയിക്കേണ്ടത് അത്യാവശ്യമാണ്. പഠനം കൂടുതൽ ആകർഷകവും പ്രസക്തവും സമൂഹവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടതാക്കുന്നതിനും ബാഗ് രഹിത ദിനങ്ങൾ അർത്ഥവത്താക്കുന്നതിനും എസ്. എം.സി. താഴെ പറയുന്ന നടപടികൾ സ്വീകരിക്കേണ്ടതാണ്:

- **സമൂഹത്തെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള പഠന പരിപാടികളുടെ നടത്തിപ്പ് സുഗമമാക്കണം,** അനുഭവപരിചയത്തിലൂടെയുള്ള പഠനം മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനായി ശാസ്ത്ര പ്രദർശനങ്ങൾ,

പൈതൃക യാത്രകൾ അല്ലെങ്കിൽ പരിസ്ഥിതി ക്യാമ്പയിനുകൾ പോലുള്ള പരിപാടികൾ സംഘടിപ്പിക്കണം.

- **പ്രോജക്റ്റ് അധിഷ്ഠിത പഠനം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിന് പിന്തുണ നൽകണം.** ക്ലാസ്സും അറിവുകളെ യഥാർത്ഥ ജീവിത വെല്ലുവിളികളുമായി സംയോജിപ്പിച്ച് ജലസംരക്ഷണം, മാലിന്യ സംസ്കരണം അല്ലെങ്കിൽ സുസ്ഥിര കൃഷി തുടങ്ങിയ സമൂഹത്തിലെ പ്രശ്നങ്ങളിൽ ഇത് ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിക്കണം.
- **താഴെ പറയുന്ന വിഷയങ്ങളിലൂടെ നൈപുണ്യ ആവശ്യകത വർദ്ധിപ്പിക്കണം.** എൻ.ഇ.പി 2020 മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ അനുസരിച്ച് നൈപുണ്യ വിദ്യാഭ്യാസത്തിന് അനുയോജ്യമായ കഴിവുകൾ ഉൾപ്പെടുത്തുന്നതിനും ഇന്റേൺഷിപ്പ് അല്ലെങ്കിൽ അപ്രന്റീസ്ഷിപ്പ് സുഗമമാക്കുന്നതിനും പ്രാദേശിക കച്ചവടങ്ങളുടെയും വ്യവസായങ്ങളുടെയും ആവശ്യകതകൾക്കനുസൃതമായി നടപടികൾ സ്വീകരിക്കണം.

vi. **അടിസ്ഥാന സാക്ഷരതാ സംഖ്യാശാസ്ത്ര (എഫ്.എൽ.എൻ) ലക്ഷ്യങ്ങൾ നേടുന്നതിനുള്ള പിന്തുണ:** നിപുൺ ഭാരത് മിഷന്റെ കീഴിൽ എഫ്.എൽ.എൻ ലക്ഷ്യങ്ങൾ കൈവരിക്കുന്നതിന് എസ്.എം.സി സമൂഹത്തിന്റെയും രക്ഷിതാക്കളുടെയും പങ്കാളിത്തം വളരെയധികം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കണം.², പ്രാരംഭ ക്ലാസുകളിൽ കുട്ടികളുടെ മാതൃഭാഷാ ഉപയോഗം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുക, പ്രാദേശിക ഭാഷാ വായനാ കോർണറുകള് കഥ പറയുന്ന സമയങ്ങൾ, രക്ഷിതാക്കളുടെ നേതൃത്വത്തിലുള്ള വായനാ ക്ലബ്ബുകൾ എന്നിവയെ പിന്തുണച്ചുകൊണ്ട് ഓരോ സ്കൂളിലും ഗുണനിലവാരമുള്ള വിദ്യാഭ്യാസത്തിനായി കൂട്ടായ ഉത്തരവാദിത്തം വർദ്ധിപ്പിക്കുക. അധ്യാപകരും കമ്മ്യൂണിറ്റി വോളന്റിയർമാരും മുഖേന ബഹുഭാഷാ അധ്യാപന-പഠന സാമഗ്രികൾ വികസിപ്പിക്കുന്നതിലും എസ്.എം.സി-ക്ക് സഹായിക്കാനാകും... എല്ലാ വിദ്യാർത്ഥികളും അവരുടെ ക്ലാസിന് അനുയോജ്യമായ എഫ്.എൽ.എൻ വൈദഗ്ദ്ധ്യം നേടുന്നുവെന്ന് ഉറപ്പാക്കിക്കൊണ്ട് സ്കൂളിനെ 'നിപുൺ' ആക്കാനുള്ള കാലബന്ധിതമായ ശ്രമങ്ങളെ എസ്.എം.സി പിന്തുണയ്ക്കണം. പ്രാദേശിക യുവ വോളന്റിയർമാരുടെയും അധ്യാപകരുടെയും സഹകരണത്തോടെ, അടിസ്ഥാന സാക്ഷരതയിലും സംഖ്യാശാസ്ത്രത്തിലുമുള്ള വിദ്യാർത്ഥികളുടെ പുരോഗതി വിലയിരുത്തുന്നതിനും ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനും ആഘോഷിക്കുന്നതിനുമായി കാലാനുസൃതമായ കമ്മ്യൂണിറ്റി പഠനോത്സവങ്ങൾ, വായനാ കാമ്പെയ്നുകൾ അല്ലെങ്കിൽ സമാന പരിപാടികൾ സംഘടിപ്പിക്കാവുന്നതാണ്. ഇത് ആസ്വാദകരമാണെന്ന് ഉറപ്പാക്കാൻ അംഗൻവാഡി വർക്കർമാരും പ്രൈമറി അധ്യാപകരും തമ്മിലുള്ള സംയുക്ത ആസൂത്രണവും പ്രവർത്തനങ്ങളും എസ്.എം.സി പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കണം, കളി അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള ആദ്യകാല പഠനം, അംഗൻവാടിയിൽ നിന്ന് സ്കൂളിലേക്കുള്ള സുഗമമായ മാറ്റം എന്നിവ. വിദ്യാർത്ഥികളിലെ നൈപുണ്യ വികസനത്തിനും സാംസ്കാരിക അടിത്തറയ്ക്കും പിന്തുണ നൽകുന്നതിനായി, പ്രാദേശിസൂചനാ പട്ടികകൾ, കവിതകൾ, കരകൗശലവസ്തുക്കൾ, ഉത്സവങ്ങൾ എന്നിവ ഉപയോഗിച്ച് സ്കൂൾ പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ പരമ്പരാഗത അറിവ്, കല, പ്രാദേശിക പൈതൃകം എന്നിവ സംയോജിപ്പിക്കുന്നതിന് സമിതിക്ക് പ്രാദേശിക കലാകാരന്മാർ, കരകൗശല തൊഴിലാളികൾ, മുതിർന്നവർ എന്നിവരുമായി സഹകരിക്കാനാകും. നിപുൺ ഭാരത് നിർവ്വഹണ മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങളുടെ (2021) അധ്യായം 14 രക്ഷിതാക്കളുടെയും സമൂഹത്തിന്റെയും പങ്കാളിത്തത്തെക്കുറിച്ച് വിശദമായ മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശം നൽകുന്നു.

vii. **പ്രധാനമന്ത്രി പോഷൺ ശക്തി നിർമ്മാൺ (പി.എം പോഷൺ), ആരോഗ്യ പരിപാടികൾ:** പരിപാടിയുടെ (എല്.ഇ.പി) ദൈനംദിന നടത്തിപ്പ് നിരീക്ഷിക്കുക, ഭക്ഷണം വിളമ്പുന്നതിന് മുമ്പ് അധ്യാപകർക്കൊപ്പം ഭക്ഷണത്തിന്റെ രുചി പരിശോധിച്ച് ഗുണനിലവാരം ഉറപ്പാക്കുക എന്നിവയിലൂടെ എസ്.എം.സി അംഗങ്ങൾ പി.എം പോഷൺ പദ്ധതിയുടെ നടത്തിപ്പിന് സജീവമായി

² എൻ.ഇ.പി. 2020-ന് കീഴിലുള്ള ഒരു ദേശീയ ദൗത്യമാണ് നിപുൺ ഭാരത് (നാഷണൽ ഇനീഷ്യേറ്റീവ് ഫോർ പ്രൊഫിഷ്യൻസി ഇൻ റീഡിംഗ് വിത്ത് അണ്ടർസ്റ്റാൻഡിംഗ് ആൻഡ് സ്മാർസി). 2026-27 ആകുമ്പോഴേക്കും ഓരോ കുട്ടിയും 2-ാം ക്ലാസ്സ് പൂർത്തിയാക്കുന്നതിന് മുമ്പായി അടിസ്ഥാന സാക്ഷരതയും സംഖ്യാജ്ഞാനവും (എഫ്.എൽ.എൻ.) കൈവരിക്കുന്നുവെന്ന് ഉറപ്പാക്കുക. എന്നതാണ് ഇതിന്റെ ലക്ഷ്യം. അടിസ്ഥാന ഘട്ടത്തിൽ വായന, എഴുത്തു, സംഖ്യാജ്ഞാനം എന്നിവയിൽ ക്ലാസ്സ് തലത്തിലുള്ള പ്രാവീണ്യം നേടുക എന്നതാണ് ഈ ദൗത്യത്തിന്റെ ഉദ്ദേശ്യം. ഇതിന്റെ മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ ഇവിടെ ലഭ്യമാണ്: https://www.education.gov.in/sites/upload_files/mhrd/files/nipun_bharat_eng 1.pdf

മേൽനോട്ടം വഹിക്കണം. കുട്ടികളുടെ പോഷകാഹാര നിലവാരം മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിൽ പോഷകാഹാരത്തിന്റെ പ്രാധാന്യം ഊന്നിപ്പറയാൻ എസ്.എം.സി യോഗങ്ങളിൽ 'തിമി ഭോജൻ' എന്ന ആശയത്തെക്കുറിച്ചും പ്രാധാന്യത്തെക്കുറിച്ചും ചർച്ച ചെയ്യാം. ആളുകൾക്ക് ഭക്ഷണം നൽകുന്ന ഇന്ത്യയിലെ പരമ്പരാഗത ആചാരത്തെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള ഒരു കമ്മ്യൂണിറ്റി പങ്കാളിത്ത സംരംഭമാണ് തിമി ഭോജൻ. ഈ സംരംഭത്തിന് കീഴിൽ, ജന്മദിനങ്ങൾ, വാർഷികങ്ങൾ, വിവാഹങ്ങൾ, വിവിധ ഉത്സവങ്ങൾ, ദേശീയ പ്രാധാന്യമുള്ള ദിവസങ്ങൾ തുടങ്ങിയ പ്രത്യേക അവസരങ്ങളിൽ/ഉത്സവങ്ങളിൽ കമ്മ്യൂണിറ്റി അംഗങ്ങൾ കുട്ടികൾക്ക് പുരക ഭക്ഷണമായോ മുഴുവൻ ഭക്ഷണമായോ പോഷകപ്രദവും ആരോഗ്യകരവുമായ ഭക്ഷണം നൽകുന്നു. പ്രാദേശിക മെനുവിൽ വൈവിധ്യവും മെച്ചപ്പെടുത്തലുകളും ഉൾപ്പെടുത്തുന്നതിനെക്കുറിച്ചുള്ള ചർച്ചകളിൽ രക്ഷിതാക്കൾക്കും സമൂഹത്തിലെ അംഗങ്ങൾക്കും പങ്കെടുക്കാം. കൂടാതെ ശ്രമദാനത്തിലൂടെ വിദ്യാർത്ഥികൾ, എസ്.എം.സി അംഗങ്ങൾ, കമ്മ്യൂണിറ്റി വോളന്റിയർമാർ എന്നിവരുടെ പങ്കാളിത്തത്തോടെ സ്കൂൾ പോഷകാഹാര (അടുക്കള) തോട്ടത്തിന് പരിപാലനം നടത്തണം. ഇതിനുപുറമെ, ആരോഗ്യവകുപ്പ് ഉദ്യോഗസ്ഥരുമായി സഹകരിച്ച് എസ്.എം.സി വഴി സ്ഥിരമായ ആരോഗ്യ പരിശോധനകൾ, ശുചീകരണ പരിപാടികൾ, പോഷകാഹാരത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ബോധവൽക്കരണ പരിപാടികൾ എന്നിവ സംഘടിപ്പിക്കാവുന്നതാണ്.

viii. **അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളുടെയും മറ്റ് സൗകര്യങ്ങളുടെയും മേൽനോട്ടം:** കമ്മ്യൂണിറ്റി അംഗങ്ങളുടെയും പ്രാദേശിക അധികാരികളുടെയും സഹകരണത്തോടെ, ബിൽഡിംഗ് ആസ് ലേണിംഗ് എയ്ഡ് (BaLA) പ്രോഗ്രാം, ഡിജിറ്റൽ പഠനോപകരണങ്ങളുടെ പ്രോത്സാഹനം, സയൻസ് ലാബുകൾ മെച്ചപ്പെടുത്തൽ, അടൽ ടിങ്കറിംഗ് ലാബ് (എ.ടി.എൽ), സ്റ്റേം (സയൻസ്, ടെക്നോളജി, എഞ്ചിനീയറിംഗ്, മാത്തമാറ്റിക്സ്) ലാബുകൾ, കായിക മുറിയും ഉപകരണങ്ങളും, സ്കൂൾ ലൈബ്രറി, എൻ.ഇ.പി 2020 മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ പ്രകാരമുള്ള പ്രവർത്തന അധിഷ്ഠിത പഠന ഇടങ്ങൾ തുടങ്ങിയ വിവിധ വിദ്യാഭ്യാസ പരിപാടികളെ എസ്.എം.സി അംഗങ്ങൾക്ക് സജീവമായി പിന്തുണയ്ക്കാൻ കഴിയും. കൃത്യമായ അറ്റകുറ്റപ്പണികളിലൂടെ സ്കൂൾ വൃത്തിയും സൗകര്യവുമുള്ളതാണെന്ന് ഉറപ്പാക്കിക്കൊണ്ട് കുട്ടികൾക്ക് അനുകൂലമായ പഠനന്തരീക്ഷം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിലും അവർക്ക് പിന്തുണ നൽകാനാകും. കുടിവെള്ളം, ശുചാലയങ്ങൾ, ചുറ്റുമതിൽ, സമീപ റോഡുകൾ, റാംപുകൾ തുടങ്ങിയ സൗകര്യങ്ങൾ മറ്റ് ബന്ധപ്പെട്ട വകുപ്പുകളുടെ ഏകോപനത്തോടെ ഒരുക്കാവുന്നതാണ്.

ix. **സാമ്പത്തിക കാര്യനിർവ്വഹണം:** സാമ്പത്തിക കാര്യങ്ങളിലെ സുരക്ഷ, ചെലവുകളുടെ മേലുള്ള ഉചിതമായ നിയന്ത്രണം, ശരിയായ വ്യക്തിക്കോ സ്ഥാപനത്തിനോ സമയബന്ധിതമായി പണം നൽകൽ, സാമ്പത്തിക രേഖകളുടെ കൃത്യമായപരിപാലനം എന്നിവയിലൂടെ ഫണ്ടുകളുടെ ശരിയായ കൈകാര്യം ചെയ്യൽ എന്നിവ ഉറപ്പാക്കാൻ എസ്.എം.സി സ്കൂൾ ബജറ്റ് പരിശോധിക്കണം. സ്കൂളിന്റെ വാർഷിക വരുമാന-ചെലവ് റിപ്പോർട്ട് തയ്യാറാക്കുന്നതിൽ സമിതി സഹായിക്കുകയും സാമ്പത്തിക ക്രമക്കേടുകളൊന്നും നടക്കുന്നില്ലെന്ന് ഉറപ്പുവരുത്തുകയും വേണം. വരാനിരിക്കുന്ന സാമ്പത്തിക വർഷത്തെ ബജറ്റ് എസ്റ്റിമേറ്റുകൾ തയ്യാറാക്കുന്നതിൽ എസ്.എം.സി അംഗങ്ങൾ സഹകരിക്കേണ്ടതുണ്ട്, കൂടാതെ അനുയോജ്യമായ ന്യായീകരണത്തോടെ പുതിയ ചെലവുകൾ നിർദ്ദേശിക്കാവുന്നതുമാണ്. അംഗീകരിക്കപ്പെട്ട ബജറ്റ് വിഹിതത്തിന്റെ പരിധിക്കുള്ളിൽ, സ്കൂൾ പ്രസിഡന്റിനോ പ്രധാനാധ്യാപകനോ നൽകിയിട്ടുള്ള അധികാരങ്ങൾക്ക് പുറമേ കൂടുതൽ സാമ്പത്തിക അധികാരങ്ങൾ വിനിയോഗിക്കാൻ ഈ സമിതിക്ക് അവകാശമുണ്ടായിരിക്കും.

x. **സാമൂഹിക ഓഡിറ്റിലും മേൽനോട്ടത്തിലും സഹായിക്കൽ:** സ്കൂൾ പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ നിരന്തരമായ മേൽനോട്ടത്തിലും സമഗ്ര ശിക്ഷ പോലെയുള്ള സർക്കാർ പദ്ധതികൾ നടപ്പിലാക്കുന്നതിലും എസ്.എം.സി. അംഗങ്ങൾ സുപ്രധാന പങ്ക് വഹിക്കുന്നു. സ്കൂളിന്റെ വികസനം മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനും വിദ്യാർത്ഥികളുടെ പ്രവേശനവും ഹാജർനിലയും വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനും സ്കൂളിൽ നിന്ന് കൊഴിഞ്ഞുപോകുന്ന കുട്ടികളുടെ എണ്ണം

കുറയ്ക്കുന്നതിനും ഫലപ്രദമായ ആസൂത്രണം, നടത്തിപ്പ്, സമൂഹത്തിന്റെ പങ്കാളിത്തം എന്നിവ ഉറപ്പാക്കുന്നത് അവരുടെ ചുമതലകളിൽപ്പെടുന്നു. സാമൂഹിക ഓഡിറ്റ് പ്രക്രിയയിൽ, എസ്. എം.സി. അംഗങ്ങൾ ഗ്രാമസഭകളിലും പബ്ലിക് ഹിയറിംഗുകളിലും സജീവമായി പങ്കെടുക്കേണ്ടതും സ്കൂൾ തലത്തിലുള്ള ഓഡിറ്റിൽ കണ്ടെത്തിയ പ്രശ്നങ്ങളിൽ ഉചിതമായ നടപടികൾ സ്വീകരിക്കുന്നുവെന്ന് ഉറപ്പാക്കേണ്ടതുമാണ്.

xi. സമൂഹത്തിന്റെ പങ്കാളിത്തവും വിഭവ സമാഹരണവും: രക്ഷിതാക്കൾ, പൂർവ്വ വിദ്യാർത്ഥികൾ, സന്നദ്ധപ്രവർത്തനം, കോർപ്പറേറ്റ് സ്ഥാപനങ്ങൾ, തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ എന്നിവരെ അവരുടെ സമയം, വൈദഗ്ദ്ധ്യം, വിഭവങ്ങൾ എന്നിവ നൽകുന്നതിൽ പങ്കാളികളാക്കിക്കൊണ്ട്, സമൂഹത്തിന്റെ പങ്കാളിത്തവും തന്ത്രപ്രധാനമായ വിഭവ സമാഹരണവും ഉപയോഗിച്ച് ഒരു സഹകരണ അന്തരീക്ഷം പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് എസ്.എം.സി. സ്കൂൾ പരിവർത്തനം മുന്നോട്ട് നയിക്കേണ്ടതുണ്ട്. വിഭവ സമാഹരണ പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ ഭാഗമായി, പഠനോപകരണങ്ങൾക്കൊപ്പം സ്കൂളിന്റെ അടിസ്ഥാന സൗകര്യ വികസനത്തിനും ഗുണനിലവാരം മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനുമുള്ള പരിപാടികൾക്ക് പിന്തുണ നൽകുന്നതിനായി പ്രാദേശിക കമ്പനികളിൽ നിന്നും പൊതുമേഖലാ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ (പി.എസ്.യു.) നിന്നുമുള്ള കോർപ്പറേറ്റ് സോഷ്യൽ റെസ്പോൺസിബിലിറ്റി (സി.എസ്.ആർ.) ഫണ്ടുകൾ എസ്.എം.സി. കണ്ടെത്തുകയും ഉപയോഗപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യണം. എല്ലാ പങ്കാളികൾക്കും ദീർഘകാല സ്വാധീനവും അംഗീകാരവും ഉറപ്പാക്കുന്നതിനൊപ്പം, സ്കൂളുകളിലെ ഈ പരിപാടികളുടെ ഔദ്യോഗിക മേൽനോട്ടവും റിപ്പോർട്ടിംഗും സുഗമമാക്കുന്നതിനായി എസ്.എം.സി., സിവിൽ സൊസൈറ്റി ഓർഗനൈസേഷനുകളെയും (സി.എസ്.ഒ.) സമൂഹത്തിലെ നേതാക്കളെയും ഉൾപ്പെടുത്തണം ഇതിന് കീഴ്ചിഴിൽ സാക്ഷരതാ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കായി നിരക്ഷരരെയും സന്നദ്ധപ്രവർത്തകരെയും കണ്ടെത്തുന്നതിന് സമൂഹത്തെ ഒന്നിപ്പിക്കണം.

സമൂഹത്തിലെ ഏവർക്കും ആജീവനാന്ത വിദ്യാഭ്യാസം (ഉല്ലാസ്³) (നവ ഭാരത് സാക്ഷരതാ പരിപാടി), ഇതിലൂടെ വിദ്യാഭ്യാസ മേഖലയിൽ സാമൂഹിക പങ്കാളിത്തവും സാമൂഹിക ഉത്തരവാദിത്തവും ശക്തിപ്പെടുത്താൻ കഴിയും.

പ്രാദേശിക വാസികൾ, പൂർവ്വ വിദ്യാർത്ഥികൾ, വിരമിച്ച ഉദ്യോഗസ്ഥർ എന്നിവർക്ക് **മാർഗ്ഗദർശികളും സന്നദ്ധപ്രവർത്തകരുമായി** സ്കൂളുകളുമായി സജീവമായി സഹകരിക്കാനും, **വിദ്യാഞ്ജലി**⁴ വഴി വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് അനുഭവപരിചയം അടിസ്ഥാനമാക്കിയ മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ നൽകാനും കഴിയും. വിദ്യാഭ്യാസ മന്ത്രാലയത്തിന്റെ **വിദ്യാഞ്ജലി സംരംഭത്തിൽ** (<https://vidyanjali.education.gov.in>) പങ്കാളിത്തം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനായി എസ്.എം.സി. സമൂഹത്തെ ഏകോപിപ്പിക്കണം, അതുവഴി പഠനാനുഭവം സമ്പന്നമാക്കുന്നതിനും വിദ്യാർത്ഥികളുടെ സമഗ്ര വികസനം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനുമുള്ള സന്നദ്ധ സേവനത്തിന്റെയും സാമൂഹിക പിന്തുണയുടെയും സുസ്ഥിരമായ ഒരു സംസ്കാരം വളർത്തിയെടുക്കാൻ കഴിയും.

xii. സ്കൂളുകളിൽ കുട്ടികളുടെ സംരക്ഷണവും സുരക്ഷയും ക്ഷേമവും ഉറപ്പാക്കൽ: എല്ലാ കുട്ടികൾക്കും സുരക്ഷിതവും എല്ലാവരെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്നതും സൗഹൃദപരവുമായ അന്തരീക്ഷം ഓരോ സ്കൂളും ഒരുക്കുന്നുവെന്ന് എസ്.എം.സി ഉറപ്പാക്കണം. അവർ ശാരീരികമോ മാനസികമോ ആയ പീഡനം, വിഭവചനം അല്ലെങ്കിൽ ഏതെങ്കിലും തരത്തിലുള്ള ചൂഷണം എന്നിവയിൽ നിന്നുള്ള സംരക്ഷണത്തോടൊപ്പം കുട്ടികളുടെ അവകാശങ്ങളും സംരക്ഷിക്കേണ്ടതുണ്ട്. സ്കൂൾ സുരക്ഷാ പ്രതിജ്ഞ, ലൈംഗിക കുറ്റകൃത്യങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള കുട്ടികളുടെ സംരക്ഷണ പ്രോക്സോ) നിയമം, ആന്തരിക പരാതി പരിഹാര സമിതി (ഐ.സി.സി) എന്നിവയെക്കുറിച്ചുള്ള വിവരങ്ങൾ സ്കൂളിൽ വ്യക്തമായി പ്രദർശിപ്പിക്കേണ്ടതാണ്.

³ സ്കൂളിൽ പോകാത്ത 15 വയസ്സിന് മുകളിലുള്ള മുതിർന്നവർക്ക് അടിസ്ഥാന സാക്ഷരത, സംഖ്യാജ്ഞാനം, ഡിജിറ്റൽ, ജീവിതശേഷിയങ്ങൾ എന്നിവ പ്രദാനം ചെയ്യുന്ന ഇന്ത്യയുടെ ഒരു പ്രധാനപദ്ധതി (ഡി.ഡി.ആർ.എസ്)യതിയാണ് ഉല്ലാസ്. പൗരന്മാരെ ശാക്തീകരിക്കുന്നതിനും ഒരു ദേശീയ പഠന മുന്നേറ്റം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനും ലക്ഷ്യമിട്ട്, എൻ.ഇ.പി 2020 അനുസരിച്ച് സന്നദ്ധപ്രവർത്തകരെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള ഒരു ഹൈബ്രിഡ് (ഓൺലൈൻ/ഓഫ്ലൈൻ) വ്യവസ്ഥകൾ ധ്യാനത്തിലൂടെയാണ് ഇത് പ്രവർത്തിക്കുന്നത്. ⁴ സർക്കാർ, സർക്കാർ എയ്ഡഡ് സ്കൂളുകൾക്ക് സന്നദ്ധ സേവനങ്ങൾ, ആസൂരികൾ, കോർപ്പറേറ്റ്/പൊതുമേഖലാ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള സി.എസ്.ആർ പിന്തുണ, പൊതു സംഭാവനകൾ എന്നിവ സുതാര്യവും വ്യവസ്ഥാപിതവുമായ രീതിയിൽ സ്വീകരിക്കാൻ സൗകര്യമൊരുക്കുന്ന ഒരു സവിശേഷ ഡിജിറ്റൽ വേദിയാണ് വിദ്യാഞ്ജലി.

സ്കൂൾ അധികാരികൾ, അധ്യാപകർ, രക്ഷാകർതൃ-അധ്യാപക സമിതി (പി.ടി.എ) എന്നിവരുമായി പതിവായി യോഗങ്ങൾ സംഘടിപ്പിച്ച് സ്കൂൾ സുരക്ഷാ-ഭദ്രതാ പദ്ധതി തയ്യാറാക്കുന്നതിലും വി.ല.യി.രു.ത്തു.ന്ന.തി.ലും എ.സ്.എം.സി അംഗങ്ങൾ സജീവമായി പങ്കെടുക്കണം. പീഡന വിരുദ്ധ സമിതിയുടെയും കുട്ടികൾക്ക് നേരെയുള്ള

ലൈംഗികാതിക്രമ (സി.എസ്.എ) പരാതി പരിഹാര സമിതിയുടെയും തീരുമാനങ്ങൾ എസ്.എം.സി യോഗത്തിൽ ചർച്ച ചെയ്യണം. എസ്.എം.സി അംഗങ്ങൾ ഉൾപ്പെടുന്ന സ്കൂൾ സുരക്ഷാ സമിതി, ഓരോ പാദത്തിലും വളപ്പിൽ ഒരു 'സുരക്ഷാ നടത്തം' നടത്തുകയും എല്ലാ സുരക്ഷാ മാനദണ്ഡങ്ങളും പാലിക്കപ്പെടുന്നുണ്ടെന്ന് ഉറപ്പാക്കുകയും വേണം.

കുട്ടികളുടെ പ്രത്യേകിച്ച് സാമൂഹികമായും സാമ്പത്തികമായും പിന്നാക്കം നിൽക്കുന്ന വിഭാഗങ്ങളിൽ (എസ്.ഇ.ഡി.ജി) നിന്നുള്ളവർക്കും മറ്റ് ദുർബല പശ്ചാത്തലങ്ങളുള്ള കുട്ടികൾക്കും നേരെ അധ്യാപകരും ജീവനക്കാരും ബഹുമാനത്തോടെയുള്ളതും പിന്തുണ നൽകുന്നതുമായ പെരുമാറ്റം കാണിക്കുന്നുവെന്ന് ഉറപ്പാക്കുക, കുട്ടികളുടെ സുരക്ഷയും പീഡനവിരുദ്ധ നയങ്ങളും ഫലപ്രദമായി നടപ്പിലാക്കുക, കൗൺസിലിംഗും മാനസിക-സാമൂഹിക പിന്തുണയും നൽകുക എന്നിവയിലൂടെ വിദ്യാർത്ഥികളുടെ മാനസികവും വൈകാരികവുമായ ക്ഷേമം എസ്.എം.സി പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കേണ്ടതുണ്ട്. സുരക്ഷിതവും പ്രോത്സാഹനകവുമായ ചുറ്റുപാടിനുള്ള ഓരോ കുട്ടിയുടെയും അവകാശം സംരക്ഷിക്കുന്നതിനായി, ഈ സമിതി സമൂഹത്തിനും സ്കൂളിനുമിടയിൽ ഒരു പാലമായി പ്രവർത്തിക്കണം. പ്രകൃതി ദുരന്തങ്ങൾ, പ്രതികൂല കാലാവസ്ഥ, അശാന്തി അല്ലെങ്കിൽ മറ്റ് അടിയന്തര സാഹചര്യങ്ങൾ എന്നിവ കാരണം സ്കൂൾ അടച്ചിടുകയാണെങ്കിൽ, വിദ്യാഭ്യാസ മന്ത്രാലയം പുറപ്പെടുവിച്ചിട്ടുള്ള 'സ്കൂൾ അടച്ചിടുന്ന സമയത്തും അതിനുശേഷവും വീട്ടിലിരുന്നുള്ള പഠനത്തിൽ രക്ഷിതാക്കളുടെ പങ്കാളിത്തത്തിനായുള്ള മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ' പാലിച്ച് എസ്.എം.സി വിദ്യാർത്ഥികൾക്കും രക്ഷിതാക്കൾക്കും സഹായം നൽകാവുന്നതാണ്.

xiii. **സ്കൂൾ അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളുടെ സുരക്ഷയും ദുരന്തനിവാരണ തയ്യാറെടുപ്പും:**

സ്കൂളിന്റെ സുരക്ഷയും ഭദ്രതയും കൂടുതൽ ഉറപ്പാക്കുന്നതിനായി, അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളുടെ സുരക്ഷയുടെയും ദുരന്തനിവാരണ തയ്യാറെടുപ്പുകളുടെയും ചുമതല എസ്.എം.സി വഹിക്കണം. സുരക്ഷ, ശുചിത്വം, പ്രവർത്തനക്ഷമത എന്നിവ ഉറപ്പാക്കാൻ സ്കൂൾ കെട്ടിടങ്ങൾ, ക്ലാസ് മുറികൾ, കുടിവെള്ള-ശുചിത്വ സൗകര്യങ്ങൾ, വൈദ്യുത കണക്ഷനുകൾ, മറ്റ് പ്രധാന അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ എന്നിവ കൃത്യമായി പരിശോധിക്കണം. സ്കൂളിൽ അനുയോജ്യമായ ഒരു ദുരന്തനിവാരണ പദ്ധതിയുണ്ടെന്ന് സമിതി ഉറപ്പുവരുത്തേണ്ടതുണ്ട്. കൂടാതെ, വർഷത്തിൽ രണ്ട് തവണയെങ്കിലും സുരക്ഷാ പരിശീലനങ്ങളും ആളുകളെ സുരക്ഷിത സ്ഥാനത്തേക്ക് മാറ്റുന്നതിനുള്ള മോക്ക് ഡ്രില്ലുകളും നടത്തുകയും വേണം.

xiv. **ഹോസ്റ്റൽ നടത്തിപ്പ്:** സ്കൂളിനോട് ചേർന്ന് പ്രവർത്തിക്കുന്നതോ ഒരേ വളപ്പിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതോ ആയ കസ്തൂർബാ ഗാന്ധി ബാലികാ വിദ്യാലയം (കെ.ജി.ബി.വി) / നേതാജി സുഭാഷ് ചന്ദ്രബോസ് ഹോസ്റ്റൽ (എൻ.എസ്.സി.ബി ഹോസ്റ്റൽ) / മറ്റ് വകുപ്പുകളുടെ ഹോസ്റ്റലുകൾ

(പി.എം. ജൻമൻ, ദാജ്ഗുവ തുടങ്ങിയവ) എന്നിവയുടെ അവസ്ഥയും പ്രവർത്തനങ്ങളും എസ്.എം.സി മേൽനോട്ടം വഹിക്കണം. ശരിയായ പരിപാലനം, ശുചിത്വം, സുരക്ഷ, കുട്ടികൾക്ക് അനുയോജ്യമായ സൗകര്യങ്ങൾ എന്നിവ ലഭ്യമാക്കുന്നതിനൊപ്പം, നിശ്ചിത നിയമങ്ങളും

മാനദണ്ഡങ്ങളും പാലിക്കപ്പെടുന്നുണ്ടെന്ന് ഉറപ്പുവരുത്തേണ്ടതും ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു.

- xv. **പരിസ്ഥിതി-ഹരിത ശീലങ്ങൾ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുക:** സ്കൂളുകളിൽ എസ്.എം.സി സുസ്ഥിരവും ഹരിതവുമായ ശീലങ്ങൾ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കണം. ഇതിൽ 'ഏക്സ് പേഡ് മാ കേ നാം' പദ്ധതിയ്ക്കിടയിൽ മരങ്ങൾ നടുക, പോഷക (അടുകൂള) തോട്ടങ്ങൾ നിർമ്മിക്കുകയും പരിപാലിക്കുകയും ചെയ്യുക, മാലിന്യങ്ങൾ തരംതിരിക്കുന്നത് നടപ്പിലാക്കുക എന്നിവയും, ഊർജ്ജ സംരക്ഷണം, കൂടാതെ 'മിഷൻ ലൈഫ്' പോലുള്ള പദ്ധതികൾക്ക് കീഴിലുള്ള മറ്റ് പരിസ്ഥിതി സൗഹൃദ നടപടികൾ സ്വീകരിക്കുന്നതും ഉൾപ്പെടണം.

ചുമതലകളും ഉത്തരവാദിത്തങ്ങളും ഉപസമിതികൾക്ക് ഉചിതമായി നൽകാവുന്നതാണ്. എസ്. എം.സി.യുടെ ചില അധിക ഉത്തരവാദിത്തങ്ങൾ **അനുബന്ധം-I**-ൽ നൽകിയിരിക്കുന്നു.

4. സ്കൂൾ വികസന പദ്ധതി (എസ്.ഡി.പി)

വിദ്യാർത്ഥികളുടെ പ്രവേശനവും ഹാജർനിലയും, അധ്യാപക/ജീവനക്കാരുടെ പ്രകടനം, ബജറ്റ് നിർവഹണം, സൗകര്യങ്ങളും അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളും (അടിസ്ഥാന, പ്രിപ്പറേറ്ററി, മിഡിൽ, സെക്കൻഡറി തലങ്ങൾ) എന്നിവ മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിൽ ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിച്ച് സ്കൂളുകൾ ഹ്രസ്വകാല, ദീർഘകാല സ്കൂൾ വികസന പദ്ധതികൾ(എസ്.ഡി.പി) തയ്യാറാക്കേണ്ടതാണ്.

- i. അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളുടെ ആസൂത്രണത്തിനും പഠനപ്രക്രിയയിൽ അവ ഫലപ്രദമായി ഉപയോഗിക്കുന്നതിനും വഴികാട്ടുന്ന വിദ്യാഭ്യാസ പദ്ധതികളുടെ ഒരു സമാഹാരമാണ് എസ്. ഡി.പി. സ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ കാഴ്ചപ്പാടും അത് നേടിയെടുക്കാനുള്ള മാർഗ്ഗങ്ങളും എസ്.ഡി.പി പ്രതിഫലിപ്പിക്കണം. സ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ വികസനത്തോടൊപ്പം അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ ഘട്ടംഘട്ടമായി ഒരുക്കുന്നതിനുള്ള ഒരു മാസ്റ്റർ പ്ലാനും അടിസ്ഥാന രേഖയുമാണിത്. ഈ പദ്ധതി ഒറ്റത്തവണ പ്രക്രിയയായി കാണാതെ, തുടർച്ചയായി വികസിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഒന്നായി കണക്കാക്കണം. സ്കൂളിന്റെ പ്രവർത്തനം മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനും ഹാജർനില വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനും തടസ്സമില്ലാത്ത അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളും ആവശ്യമായ സജ്ജീകരണങ്ങളും നൽകുന്നതിനൊപ്പം, സ്കൂളിൽ ഉണ്ടായിരിക്കേണ്ട എല്ലാ സംവിധാനങ്ങളും എസ്.എം.സി തയ്യാറാക്കുന്ന എസ്.ഡി.പി-യിൽ ഉൾപ്പെടുത്തണം.

- ii. വിദ്യാഭ്യാസ പ്രവർത്തനങ്ങൾ അടിസ്ഥാന പഠനം, നൈപുണ്യാധിഷ്ഠിത വിദ്യാഭ്യാസം, വിദ്യാർത്ഥികളുടെ സമഗ്ര വികസനം എന്നിവയിൽ ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിക്കുകയും, പഠനനേട്ടങ്ങൾ മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനും വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ മൊത്തത്തിലുള്ള ഗുണനിലവാരത്തിനും മുൻഗണന നൽകുകയും വേണം. ഈ പ്രവർത്തനങ്ങൾ എസ്.ഡി.പി-യിൽ ഉൾപ്പെടുത്തുന്നതിനൊപ്പം നിപുൺ

എസ്.ഡി.പി. എന്നത് 3 വർഷക്കാലത്തെ സ്കൂളിലെ എല്ലാ പ്രവർത്തനങ്ങളെയും വിശദീകരിക്കുന്ന ഒരു തന്ത്രപരമായ ആസൂത്രണ രേഖയാണ്. വിദ്യാർത്ഥികളുടെ നേട്ടങ്ങളുടെ നിലവാരം മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനായി സ്കൂളിൽ വരുത്തേണ്ട മാറ്റങ്ങൾക്ക് ഇത് മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശം നൽകുകയും, ഈ മാറ്റങ്ങൾ എപ്പോൾ, എങ്ങനെ നടപ്പിലാക്കണം എന്ന് സൂചിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

ഭാരത് മിഷൻ, തൊഴിലധിഷ്ഠിത വിദ്യാഭ്യാസ പരിപാടികൾ, 10 ബാഗ് രഹിത ദിനങ്ങൾ എന്നീ ലക്ഷ്യങ്ങളുമായി സംയോജിപ്പിക്കുകയും വേണം, ഇതിലൂടെ സമഗ്രമായ ഒരു പഠനാന്തരീക്ഷം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കാൻ സാധിക്കും.

- iii. മുൻ എസ്.ഡി.പിയുടെ ഫലങ്ങൾ വിലയിരുത്തുകയും ആവശ്യങ്ങൾ പുനഃപരിശോധിക്കുകയും ചെയ്ത ശേഷം, മുൻ എസ്.ഡി.പിയുടെ കാലാവധി തീർന്ന് മൂന്ന് മാസത്തിനുള്ളിൽ എസ്.എം.സി പുതിയ എസ്.ഡി.പി തയ്യാറാക്കണം. **എസ്.ഡി.പി മൂന്ന് വാർഷിക ഉപപദ്ധതികൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്ന ഒരു മൂന്ന് വർഷത്തെ പദ്ധതിയായിരിക്കണം.** എസ്.ഡി.പിയിൽ താഴെ പറയുന്ന വിവരങ്ങൾ ഉണ്ടായിരിക്കണം -

5. സഭയും നടപടിക്രമവും

എസ്.എം.സി വിജയകരമായി പ്രവർത്തിക്കുന്നതിന് കൃത്യവും ആസൂത്രിതവുമായ യോഗങ്ങൾ അത്യന്താപേക്ഷിതമാണ്. മാസത്തിൽ ഒരിക്കലെങ്കിലും യോഗം ചേർന്നിരിക്കണം. ക്യാറം നിയമപ്രകാരം, കുറഞ്ഞത് **50 ശതമാനം കമ്മിറ്റി അംഗങ്ങളെങ്കിലും** സാധുവായ ഏതെങ്കിലും തീരുമാനമെടുക്കാൻ യോഗത്തിൽ ഹാജരായിരിക്കേണ്ടത് നിർബന്ധമാണ്.

സംസ്ഥാന, ജില്ലാ അല്ലെങ്കിൽ ബ്ലോക്ക് തലത്തിലുള്ള ഉദ്യോഗസ്ഥർ പുറപ്പെടുവിച്ച നിർദ്ദേശങ്ങൾ അനുസരിച്ചോ ബന്ധപ്പെട്ട സംസ്ഥാന, കേന്ദ്രഭരണ പ്രദേശങ്ങളിലെ സർക്കാരുകളുടെ ഉത്തരവുകൾ അനുസരിച്ചോ, എല്ലാ അംഗങ്ങൾക്കും കൃത്യസമയത്ത് നോട്ടീസ് ലഭിക്കുന്നുണ്ടെന്നും അവർക്ക് പൂർണ്ണമായി പങ്കെടുക്കാൻ കഴിയുന്നുണ്ടെന്നും ഉറപ്പാക്കുന്ന വിധത്തിൽ ഓരോ സ്കൂളും മീറ്റിംഗുകൾ സംഘടിപ്പിക്കണം. സ്കൂളിന്റെ പുരോഗതി വിലയിരുത്തുന്നതിനും വെല്ലുവിളികൾ പരിഹരിക്കുന്നതിനുമുള്ള ഒരു തുറന്ന വേദിയായി ഈ മീറ്റിംഗുകൾ ഉപയോഗിക്കണം.

സുതാര്യത ഉറപ്പാക്കുന്നതിന്, എല്ലാ മീറ്റിംഗുകളുടെയും വിവരങ്ങൾ കൃത്യമായി രേഖപ്പെടുത്തുകയും കമ്മിറ്റി അംഗങ്ങളുടെ അംഗീകാരം വാങ്ങുകയും സ്കൂൾ നോട്ടീസ് ബോർഡിലോ ഡിജിറ്റൽ മാധ്യമങ്ങളിലൂടെയോ (ലഭ്യമെങ്കിൽ) പൊതുജനങ്ങൾക്കായി പ്രദർശിപ്പിക്കുകയും വേണം.

സ്കൂളിന്റെ വികസന മേഖലയിൽ അഭിപ്രായങ്ങളും മാതാപിതാക്കളുടെ പങ്കാളിത്തവും കൂട്ടായ പ്രവർത്തനവും മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിന് രക്ഷാകർതൃ-അധ്യാപക സമിതിയെ എസ്.എം.സിയുടെ പ്രവർത്തനത്തിൽ ഉൾപ്പെടുത്താം. സ്കൂളിന്റെ പ്രകടനം, പഠന-ബോധന സാമഗ്രികളുടെ ഗുണനിലവാരം, കുട്ടികളുടെ സുരക്ഷ എന്നിവയെക്കുറിച്ചുള്ള സമൂഹത്തിന്റെ അഭിപ്രായങ്ങൾ ശേഖരിക്കുന്നതിന് എല്ലാ സ്കൂളുകളിലും ഒരു നിർദ്ദേശപ്പെട്ടി അല്ലെങ്കിൽ അഭിപ്രായ രജിസ്റ്റർ സൂക്ഷിക്കണം. ഓരോ പാദവാർഷികത്തിലും എസ്.എം.സി ഈ അഭിപ്രായങ്ങൾ പരിശോധിക്കുകയും പ്രധാന വിഷയങ്ങൾ മീറ്റിംഗ് റിപ്പോർട്ടുകളിൽ ഉൾപ്പെടുത്തുകയും വേണം.

6. ശേഷി വികസനവും പരിശീലനവും

- i. പ്രത്യേകിച്ച് പ്രവേശനം, ഹാജർനില, പഠനനിലവാരം എന്നീ മേഖലകളിൽ വിദ്യാർത്ഥികൾക്കുള്ള പിന്തുണ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനൊപ്പം ഭരണനിർവ്വഹണം, മേൽനോട്ടം, മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശം, പ്രാദേശിക പങ്കാളികളുടെ നേതൃത്വത്തിലുള്ള പരിപാടികൾ എന്നിവ മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനാൽ എസ്.എം.സി-കളുടെ ശേഷി ചിട്ടയായി വികസിപ്പിക്കണം. എസ്.എം.സി.കളുടെ വിജയകരമായ പ്രവർത്തനം പ്രധാനമായും അതിലെ അംഗങ്ങളുടെ അറിവ്, താല്പര്യം, കഴിവുകൾ എന്നിവയെ ആശ്രയിച്ചിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ, കൃത്യമായ ഇടവേളകളിലുള്ള ശേഷി വികസന ശ്രമങ്ങളും ബോധവൽക്കരണ പരിപാടികളും അത്യന്താപേക്ഷിതമാണ്.
- ii. എല്ലാ എസ്.എം.സി അംഗങ്ങൾക്കുമായുള്ള വാർഷികപരിശീലന,ബോധവൽക്കരണപരിപാടികൾ സമിതി രൂപീകരിച്ച് അല്ലെങ്കിൽ പുനഃസംഘടിപ്പിച്ച് 1 മാസത്തിനുള്ളിൽ സംഘടിപ്പിക്കേണ്ടതാണ്. പരമാവധി പങ്കാളിത്തത്തിനായി, ഇവ കഴിയുന്നത്ര പ്രാദേശിക തലങ്ങളിലും പ്രാദേശിക ഭാഷയിലും സംഘടിപ്പിക്കുന്നതാണ് ഉചിതം. പ്രാദേശിക ആവശ്യങ്ങൾക്കനുസരിച്ച് പരിശീലനവിഷയങ്ങളിൽ ഇതിനുപുറമെ മറ്റ് വിശാലമായ കാര്യങ്ങളും ഉൾപ്പെടുത്താവുന്നതാണ്:
 - (a) തുല്യവും ഗുണനിലവാരമുള്ളതുമായ വിദ്യാഭ്യാസ പ്രോത്സാഹനവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട സംവിധാനം
 - (b) സ്കൂൾ വികസന പദ്ധതിയുടെ (എസ്.ഡി.പി) തയ്യാറെടുപ്പും നടപ്പാക്കലും
 - (c) അക്കാദമിക മേൽനോട്ടവും സ്കൂളിന്റെ കാര്യക്ഷമത മെച്ചപ്പെടുത്തലും
 - (d) സാമ്പത്തിക നിർവ്വഹണവും സാമൂഹിക പരിശോധനയും
 - (e) ഉൾച്ചേർന്നുള്ള വിദ്യാഭ്യാസ നയം
 - (f) ദേശീയ വിദ്യാഭ്യാസ നയം (എൻ.ഇ.പി), 2020-ൽ വ്യക്തമാക്കിയിട്ടുള്ള പ്രധാന മുൻഗണനകൾ

(g) ഡിജിറ്റൽ സാക്ഷരതയും വിദ്യാഭ്യാസ സാങ്കേതികവിദ്യയുടെ ഉപയോഗവും

(h) സ്കൂൾ സുരക്ഷയും വിദ്യാർത്ഥി ക്ഷേമവും

- iii. ടീം അംഗങ്ങൾക്കുള്ള ബോധവൽക്കരണ പരിപാടികൾ കഴിയുന്നതും ഭൗതികമായി (നേരിട്ട്) സംഘടിപ്പിക്കണം. ആവശ്യാനുസരണം, പിന്നീട് ഇത് ഓൺലൈൻ, ഭൗതിക രീതികളിലൂടെ (സമ്മിശ്ര മാതൃക) നടത്താവുന്നതാണ്. പ്രാദേശിക സാഹചര്യങ്ങളെക്കുറിച്ച് വ്യക്തമായ ധാരണയുള്ള പ്രാദേശിക വിദഗ്ദ്ധരെയും വിദ്യാഭ്യാസ വിചക്ഷണരെയും ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുത്തണം. ഈ പരിപാടി വിജയകരമായി പൂർത്തിയാക്കുന്ന വ്യക്തികൾക്ക് സർട്ടിഫിക്കറ്റുകൾ നൽകുന്നതിന് മുൻഗണന നൽകണം.
- iv. സന്നദ്ധപ്രവർത്തകർ, സാക്ഷരതാ പരിപാടികൾ അല്ലെങ്കിൽ സമ്മിശ്ര പഠന മൊഡ്യൂളുകൾ, പുനരുജ്ജീവന പരിശീലനം, പരസ്പര പഠനാവസരങ്ങൾ എന്നിവയ്ക്കായി നിഷ്ഠ, ഭീഷ്യ, ഉല്ലാസ് തുടങ്ങിയ ദേശീയ ഡിജിറ്റൽ പ്ലാറ്റ്ഫോമുകൾ ഉപയോഗിക്കാൻ സംസ്ഥാനങ്ങളെയും കേന്ദ്രഭരണ പ്രദേശങ്ങളെയും പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കണം. സംസ്ഥാനങ്ങൾക്കും കേന്ദ്രഭരണ പ്രദേശങ്ങൾക്കും ആവശ്യമായ മാറ്റങ്ങളോ കൂട്ടിച്ചേർക്കലുകളോ വരുത്തി നിലവിലെ മൊഡ്യൂളുകൾ ഉപയോഗിക്കാവുന്നതാണ്. വാർഷിക പരിശീലനത്തിന് പുറമെ, എസ്.എം.സി അംഗങ്ങൾക്കിടയിൽ പരസ്പര പഠനമോ മാർഗനിർദ്ദേശ ക്ലാസുകളോ സംസ്ഥാനങ്ങൾക്കും കേന്ദ്രഭരണ പ്രദേശങ്ങൾക്കും സംഘടിപ്പിക്കാം. ഇതിലൂടെ പരിചയസമ്പന്നരായ അംഗങ്ങൾക്ക് അവരുടെ മികച്ച രീതികൾ പുതിയ സമിതിയോടു പങ്കിടാനാകും.

7. സാമ്പത്തിക നിർവ്വഹണവും സാമൂഹ്യ പരിശോധനയും

- i സുതാര്യവും ഉത്തരവാദിത്തമുള്ളതുമായ സാമ്പത്തിക മാനേജ്മെന്റ് എസ്.എം.സിയുടെ (SMC) പ്രധാന ചുമതലയാണ്. ലഭിക്കുന്ന എല്ലാ ഫണ്ടുകളും, പ്രത്യേകിച്ചും എസ്.എം.സി സാമ്പത്തിക ഇടപാടുകൾക്കായി ലഭിക്കുന്നവ, അധ്യക്ഷന്റെയും മെമ്പർ സെക്രട്ടറിയുടെയും പേരിലുള്ള പ്രത്യേക ജോയിന്റ് ബാങ്ക് അക്കൗണ്ടിൽ സൂക്ഷിക്കേണ്ടതാണ്. സ്കൂൾ അക്കൗണ്ടുകളുടെ ശരിയായ നടത്തിപ്പിനും ബന്ധപ്പെട്ട രേഖകൾ സുരക്ഷിതമായി സൂക്ഷിക്കുന്നതിനും സ്കൂൾ മേധാവിയോ പ്രഥമാധ്യാപകനോ ആയിരിക്കും ഉത്തരവാദി.
- ii. **30 ലക്ഷം രൂപ വരെ ചെലവ് വരുന്ന എല്ലാ സിവിൽ ജോലികളും എസ്.എം.സിക്ക് നിർവഹിക്കാവുന്നതാണ്. കൃത്യമായ കണക്കുകൾ സൂക്ഷിക്കുന്നതിനൊപ്പം സുതാര്യമായ ആസൂത്രണം, സംഭരണം, നിർവ്വഹണം എന്നിവ എസ്.എം.സി. ഉറപ്പാക്കേണ്ടതാണ്.** സംഭരണ പ്രക്രിയയിൽ എസ്.എം.സി. വഴി സമൂഹത്തിന്റെ പങ്കാളിത്തം പങ്കാളികളിൽ ഉടമസ്ഥാവകാശബോധം സൃഷ്ടിക്കുക മാത്രമല്ല, സംഭരണത്തിൽ സുതാര്യത കൈവരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.
- iii. **കേന്ദ്ര പൊതുമരാമത്ത് വകുപ്പിന്റെ (CPWD) ഏറ്റവും പുതിയ വർക്ക്സ് മാനുവൽ അല്ലെങ്കിൽ സംസ്ഥാന പൊതുമരാമത്ത് വകുപ്പിന്റെ നടപടിക്രമങ്ങൾ അനുസരിച്ച്, ₹30 ലക്ഷത്തിൽ കൂടുതലുള്ള സിവിൽ ജോലികൾ പൊതു ടെൻഡർ ക്ഷണിച്ചുകൊണ്ട് പൂർത്തിയാക്കാവുന്നതാണ്.** സുതാര്യത, ഗുണനിലവാരം, സമയബന്ധിതമായ പൂർത്തീകരണം എന്നിവ ഉറപ്പാക്കുന്നതിന് ടെൻഡർ അന്തിമമാക്കലിന്റെയും പദ്ധതി നിർവ്വഹണത്തിന്റെയും എല്ലാ ഘട്ടങ്ങളിലും SMC-ക്ക് പങ്കെടുക്കാം.
- iv. സാങ്കേതിക വ്യവസ്ഥകൾ പാലിക്കേണ്ട ഒരു സ്കൂളിൽ നടത്തുന്ന അറ്റകുറ്റപ്പണികളും അറ്റകുറ്റപ്പണികളും SMC അംഗത്തിന് സാക്ഷ്യപ്പെടുത്താവുന്നതാണ്. ചെലവ് മാനദണ്ഡങ്ങൾ അറിയാനുള്ള സമൂഹത്തിന്റെ അവകാശം പൂർണ്ണമായും മാനിക്കേണ്ടതുണ്ട്. സ്കൂൾക്രമിറ്റി തലത്തിൽ വാങ്ങേണ്ട ഇനങ്ങളുടെ സൂചനാ പട്ടിക അനുബന്ധം-III-ൽ ഉണ്ട്.

- v. പ്രത്യേക ക്യാഷ് ബുക്ക്, ബാങ്ക് പാസ് ബുക്ക്, സംഭരണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട രേഖകൾ എന്നിവ സൂക്ഷിക്കേണ്ടതാണ്. എല്ലാ സാമ്പത്തിക ഇടപാടുകളും ഈ ക്യാഷ് ബുക്കിൽ രേഖപ്പെടുത്തണം.
- vi. പ്രതിമാസ ബാങ്ക് റീകൺസിലിയേഷൻ നടത്തുകയും ഒപ്പിട്ട സ്റ്റേറ്റ്‌മെന്റുകൾ രജിസ്റ്ററിലോ ക്യാഷ് ബുക്കിന്റെ ഭാഗമായോ സൂക്ഷിക്കുകയും വേണം. ക്യാഷ് ബുക്കുമായി ഒത്തുപോകുന്ന, നമ്പറിട്ട വൗച്ചറുകൾക്കായി പ്രത്യേക ഫയൽ സൂക്ഷിക്കണം.
- vii. സ്റ്റോക്ക് രജിസ്റ്ററും ഫിക്സഡ് അസറ്റ് രജിസ്റ്ററും എസ്.എം.സി പരിപാലിക്കുകയും പുതുക്കുകയും വേണം. ഇതിന്റെ വാർഷിക പരിശോധന നിർബന്ധമായും നടത്തണം.
- viii. സ്കൂൾ ഫണ്ടുകൾ എപ്പോൾ വേണമെങ്കിലും ആഭ്യന്തര/വകുപ്പുതല ഉദ്യോഗസ്ഥർക്ക് ഓഡിറ്റ് ചെയ്യാവുന്നതാണ്. ഓരോ സാമ്പത്തിക വർഷത്തിന്റെ അവസാനവും വാർഷിക കണക്കുകൾ നൽകാൻ എസ്.എം.സി ബാധ്യസ്ഥരാണ്; ഇതില്ലെങ്കിൽ അടുത്ത ഗ്രാന്റ് അനുവദിക്കുന്നതല്ല.
- ix. ഓഡിറ്റ് സമയത്ത് ഈ രേഖകൾ ലഭ്യമാക്കേണ്ടതാണ്. അക്കൗണ്ടുകളിൽ എസ്.എം.സി അധ്യക്ഷൻ/ഉപാധ്യക്ഷൻ, കൺവീനർ/മെമ്പർ സെക്രട്ടറി എന്നിവർ ഒപ്പുവെക്കുകയും, ഒരു മാസത്തിനകം അവ തദ്ദേശ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് സമർപ്പിക്കുകയോ സ്കൂൾ നോട്ടീസ് ബോർഡിൽ പ്രദർശിപ്പിക്കുകയോ വേണം.
- x. സ്കൂൾ അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ, സംയോജിത സ്കൂൾ ഗ്രാന്റ്, പാഠപുസ്തകങ്ങൾ, യൂണിഫോമുകൾ, സ്കോളർഷിപ്പ് തുടങ്ങിയ ആനുകൂല്യങ്ങൾ എന്നിവ സമഗ്ര ശിക്ഷാ പദ്ധതി പ്രകാരമുള്ള മാനദണ്ഡങ്ങൾ പാലിച്ച് എസ്.എം.സിയുടെ സഹകരണത്തോടെ ശരിയായി വിനിയോഗിക്കണം.
- xi. സുതാര്യത വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനായി, എസ്.എം.സി കഴിയുന്നത്ര **വരവുചെലവുകളുടെ ഡിജിറ്റൽ രേഖകൾ** സൂക്ഷിക്കേണ്ടതാണ്. സാമ്പത്തിക രേഖകൾ, യോഗ മിനുട്ട്സ്, ഓഡിറ്റ് റിപ്പോർട്ടുകൾ എന്നിവ സ്കൂൾ നോട്ടീസ് ബോർഡിൽ പ്രദർശിപ്പിക്കാവുന്നതാണ്.
- xii. സുതാര്യതയും ഉത്തരവാദിത്തവും കൂടുതൽ മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനായി, എസ്.എം.സിയെ **ഓരോ അധ്യയന വർഷത്തിലും കുറഞ്ഞത് ഒരു തവണയെങ്കിലും സോഷ്യൽ ഓഡിറ്റ് നടത്താൻ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കണം**, ഇതിനായി വിദ്യാഭ്യാസ മന്ത്രാലയത്തിന് കീഴിലുള്ള സ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസ സാക്ഷരതാ വകുപ്പുപുറത്തിറക്കിയ 'സമഗ്ര ശിക്ഷാ സോഷ്യൽ ഓഡിറ്റ് മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങള്' (https://www.education.gov.in/sites/upload_files/mhrd/files/Guidelines_for_Social_Audit_of_Samagra_Shiksha_scheme.pdf) പാലിക്കേണ്ടതാണ്.

8. മന്ത്രാലയങ്ങൾ/വകുപ്പുകളുമായുള്ള ഏകോപനത്തിലൂടെ വിഭവങ്ങളുടെ സദ്വിനിയോഗം

വിഭവങ്ങളുടെ ഫലപ്രദമായ ഉപയോഗത്തിനും പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ ആവർത്തനം ഒഴിവാക്കുന്നതിനുമായി, മറ്റ് സർക്കാർ വകുപ്പുകളുമായും പ്രാദേശിക സ്ഥാപനങ്ങളുമായും ഏകോപിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് എസ്.എം.സി-ക്ക് സ്കൂൾ പ്രവർത്തനങ്ങൾ ആസൂത്രണം ചെയ്യാനും നടപ്പിലാക്കാനും കഴിയും. സമഗ്രമായ സർക്കാർ നയത്തിന് കീഴിൽ നടക്കുന്ന ഈ ഏകോപനം വിദ്യാർത്ഥികളുടെ കഴിവുകൾ, സ്കൂൾ അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ, ആരോഗ്യം, പോഷകാഹാരം, നൈപുണ്യം, സാമൂഹിക പരിപാടികൾ എന്നിവ മെച്ചപ്പെടുത്താൻ സഹായിക്കുന്നു. വകുപ്പുകളുടെയും പ്രവർത്തനങ്ങളുടെയും വിവരങ്ങളുടെ ഒരു പട്ടിക താഴെ നൽകിയിരിക്കുന്നു:

i. ആരോഗ്യ കുടുംബക്ഷേമ വകുപ്പ്

- (a) അധ്യാപകരെ ആരോഗ്യ-ക്ഷേമ അംബാസഡർമാരായി പിന്തുണച്ചുകൊണ്ട് സ്കൂൾ ആരോഗ്യ പരിപാടി (എസ്.എച്ച്.പി) നടപ്പിലാക്കുക.
- (b) ആർത്തവ ശുചിത്വ പദ്ധതിയിലൂടെ (എം.എച്ച്.എസ്) ശുചിത്വം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുക — സാനിറ്ററി ഉൽപ്പന്നങ്ങളും അവ സുരക്ഷിതമായി സംസ്കരിക്കാനുള്ള സൗകര്യങ്ങളും ലഭ്യമാക്കുന്നുവെന്ന് ഉറപ്പാക്കുക.
- (c) പ്രാദേശിക ആരോഗ്യ ഉദ്യോഗസ്ഥരുമായി സഹകരിച്ച് വാർഷിക ആരോഗ്യ ഫിറ്റ്നസ്, പോഷകാഹാര ക്യാമ്പുകൾ സംഘടിപ്പിക്കണം.
- (d) 'പുകയില വിമുക്ത വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനം' മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കുക.
- (e) കൗമാരക്കാരായ പെൺകുട്ടികൾക്കും ദുർബല വിഭാഗങ്ങൾക്കും പ്രത്യേക പരിഗണന നൽകിക്കൊണ്ട്, വിരമരുന്നും സൂക്ഷ്മ പോഷകങ്ങളും നൽകുന്ന സ്കൂൾ ആരോഗ്യ പരിപാടി.

ii. ഗ്രാമവികസന വകുപ്പ്

സ്കൂൾ അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾക്ക് ആവശ്യമായ ഏതൊരു നിർമ്മാണവും ബാലാ സവിശേഷതകളും മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനായി 'വികസിത് ഭാരത് - ഗ്യാരണ്ടി ഫോർ റോസ്ഗാർ ആൻഡ് ആജീവിക മിഷൻ-(ഗ്രാമീൺ)' (വി.ബി-(ഗ്രാം ജി) ഫണ്ടിന്റെ ഉപയോഗം സുഗമമാക്കുക.

iii. നഗരവികസന വകുപ്പ്

എസ്.എം.സി-ക്ക് മുനിസിപ്പൽ കോർപ്പറേഷൻ, നഗരപഞ്ചായത്ത് തുടങ്ങിയ തദ്ദേശ നഗര സ്ഥാപനങ്ങളിൽ (യു.എൽ.ബി) നിന്ന് അടൽ മിഷൻ ഫോർ റിജുവനേഷൻ ആൻഡ് അർബൻ ട്രാൻസ്ഫോർമേഷൻ (അമ്യത്), സ്വച്ഛ് ഭാരത് മിഷൻ (എസ്.ബി.എം⁵) തുടങ്ങിയ പദ്ധതികൾക്ക് കീഴിൽ സഹായം നേടാവുന്നതാണ്.

iv. കുടിവെള്ള ശുചിത്വ വകുപ്പ്

- (a) സ്വച്ഛ് ഭാരത് മിഷൻ (എസ്.ബി.എം) പ്രകാരം ശൗചാലയങ്ങളും കൈ കഴുകുന്ന ഇടങ്ങളും വൃത്തിയായി സൂക്ഷിക്കുക.
- (b) ആർത്തവ ശുചിത്വ പരിപാലനത്തിലൂടെ (എം.എച്ച്.എം) ആർത്തവ ശുചിത്വവും സുരക്ഷിതമായ സംസ്കരണ രീതികളും പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കണം.
- (c) ജൽ ജീവൻ മിഷൻ (ജെ.ജെ.എം) വഴി വിദ്യാലയങ്ങളിൽ സുരക്ഷിതവും മതിയായതുമായ കുടിവെള്ള സൗകര്യങ്ങൾ ലഭ്യമാക്കുന്നത് ഉറപ്പാക്കണം

v. വനിതാ ശിശുവികസന വകുപ്പ്

- (a) കുട്ടികളുടെ സംരക്ഷണ സേവനങ്ങൾ (സി.പി.എസ്) മുഖേന സുരക്ഷിതമായ ഇടങ്ങളും റഫറൽ സംവിധാനവും സ്ഥാപിക്കണം.
- (b) ആർ.ടി.ഇ. നിയമപ്രകാരം കുട്ടികൾക്ക് അവരുടെ അവകാശങ്ങൾ ലഭ്യമാക്കുന്നുവെന്ന് ഉറപ്പാക്കാൻ സംസ്ഥാന ബാലാവകാശ സംരക്ഷണ കമ്മീഷനുമായി (എസ്.സി.പി.സി.ആർ) അടുത്ത സഹകരണം
- (c) അംഗൻവാടി കേന്ദ്രങ്ങളുമായും സ്കൂളുകളുമായും ഏകോപനം മെച്ചപ്പെടുത്തുക

⁵ അമ്യത് പദ്ധതിക്ക് കീഴിൽ, നഗര തദ്ദേശ സ്ഥാപനങ്ങൾ ജലവിതരണം, അഴുക്കുചാൽ സംവിധാനം, ഹരിത ഇടങ്ങൾ, ശൗചാലയ സൗകര്യങ്ങൾ, കളിസ്ഥലങ്ങൾ, മെച്ചപ്പെട്ട ഗതാഗത സൗകര്യങ്ങൾ എന്നിവയുൾപ്പെടെയുള്ള അവസ്യ അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ ഒരുക്കും.

⁶ നഗരപ്രദേശങ്ങളിൽ ഫലപ്രദമായ ഗ്രേ വാട്ടർ, ബ്ലാക്ക് വാട്ടർ നിർവഹണത്തോടൊപ്പം, ശാസ്ത്രീയ രീതിയിലുള്ള ഖരമാലിന്യ നിർവഹണത്തിലൂടെ സ്കൂൾ പരിസരങ്ങളെ "മാലിന്യമുക്തം" ആക്കാൻ സ്വച്ഛ് ഭാരത് മിഷൻ വഴിയൊരുക്കുന്നു.

vi. നൈപുണ്യ വികസന, സംരംഭകത്വ വകുപ്പ്

- (a) നൈപുണ്യ വികസന പ്രവർത്തനങ്ങൾ ഏകോപിപ്പിക്കുക.
- (b) പ്രാദേശിക വ്യവസായങ്ങളുടെ ആവശ്യങ്ങൾക്കനുസൃതമായി വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് അനുയോജ്യമായ തൊഴിൽ മേഖലകളിലേക്ക് മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശം നൽകുക.

vii. സാമൂഹിക നീതി, ശാക്തീകരണ വകുപ്പ്

- (a) സി.ഡബ്ല്യു.എസ്.എൻ വിദ്യാർത്ഥികൾക്കായി ദീൻദയാൽ ഭിന്നശേഷി പുനരധിവാസ പദ്ധതി പ്രയോജനപ്പെടുത്തുക.
- (b) അർഹരായ മറ്റ് പിന്നാക്ക വിഭാഗങ്ങളിലെ (ഒ.ബി.സി) വിദ്യാർത്ഥികളെ കണ്ടെത്തുകയും അപേക്ഷിക്കാൻ സഹായിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതിലൂടെ 'പ്രധാനമന്ത്രി യങ് അച്ചീവേഴ്സ് സ്കോളർഷിപ്പ് അവാർഡ് സ്കീം ഫോർ വൈബ്രന്റ് ഇന്ത്യ' (പി.എം-യശസ്വി) സ്കോളർഷിപ്പ് പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുക.
- (c) പ്രത്യേക പരിഗണന അർഹിക്കുന്ന കുട്ടികളെ മുഖ്യധാരാ വിദ്യാഭ്യാസത്തിന് സജ്ജമാക്കുന്നതിനായുള്ള പ്രാരംഭ ഇടപെടൽ പരിപാടികളെ പിന്തുണയ്ക്കുക.
- (d) ലഹരിമുക്ത സ്കൂളുകൾ ഉറപ്പാക്കാൻ സഹകരിക്കുക.

viii. യുവജനകാര്യ കായിക വകുപ്പ്

- (a) വേലോ ഇന്ത്യ പദ്ധതിക്ക് കീഴിൽ സ്കൂൾ തല കായിക പരിപാടികൾ സംഘടിപ്പിക്കുക.
- (b) ദേശീയ കായിക വികസന പരിപാടി ഉപയോഗിച്ച് കായിക അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ മെച്ചപ്പെടുത്തുക.
- (c) സർഗ്ഗാത്മകതയും കുട്ടായ്മയും വളർത്താൻ ദേശീയ സ്കൂൾ ബാൻഡ് മത്സരത്തിൽ പങ്കെടുക്കാൻ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുക.
- (d) സ്കൂൾ കുട്ടികൾക്കായി സർക്കാർ കായിക സൗകര്യങ്ങൾ പ്രയോജനപ്പെടുത്തണം.
- (e) വിവിധ കായിക പരിശീലകരുടെയും വിദഗ്ദ്ധരുടെയും സഹായത്തോടെ യോഗ അധ്യാപകരെ ഏർപ്പാടാക്കുക.

ix. നിയമ, നീതിന്യായ വകുപ്പ്

- (a) പോക്സോ നിയമം ഉൾപ്പെടെയുള്ള കുട്ടികളുടെ സംരക്ഷണ നിയമങ്ങൾ പാലിക്കുന്നുണ്ടെന്ന് ഉറപ്പുവരുത്തുക.
- (b) വിദ്യാർത്ഥികൾക്കും രക്ഷിതാക്കൾക്കും ജീവനക്കാർക്കുമായി നിയമ സാക്ഷരതാ ക്യാമ്പുകൾ സംഘടിപ്പിക്കുക.
- (c) പീഡനം, അക്രമം, ശാരീരിക ശിക്ഷ എന്നീ പരാതികൾക്ക് വ്യക്തമായ സംവിധാനമുണ്ടാക്കുക.

x. സർക്കാർ ആഭ്യന്തര വകുപ്പ്

- (a) ബാലസംരക്ഷണനിയമം നടപ്പിലാക്കുന്നതിനായി പ്രാദേശിക പോലീസുമായി സയുക്തമായി പ്രവർത്തിക്കുക.
- (b) സുരക്ഷാ പരിശോധനകളും അടിയന്തര മുന്നൊരുക്ക മോക്ക് ഡ്രില്ലുകളും നടത്തണം.
- (c) പോക്സോ നിയമപ്രകാരമുള്ള പ്രശ്നങ്ങൾ പരിഹരിക്കാൻ ജീവനക്കാർക്ക് പരിശീലനം നൽകേണ്ടതുണ്ട്.

xi. പഞ്ചായത്ത് രാജ് വകുപ്പ്

- (a) വിദ്യാലയ വികസന പദ്ധതികൾക്കായി സമൂഹത്തിലെ സന്നദ്ധപ്രവർത്തകരെ അണിനിരത്തുക.
- (b) ഗ്രാമ-നഗര പ്രദേശങ്ങളിൽ സ്കൂൾ-സമൂഹ പങ്കാളിത്തം ശക്തിപ്പെടുത്തണം.

(c) സ്കൂളുകൾക്കും സ്ഥാപനങ്ങൾക്കുമായി പഞ്ചായത്ത് രാജ് സ്ഥാപനങ്ങളിൽ ലഭ്യമായ വിഭവങ്ങളുടെ ഉചിതമായ ഉപയോഗം ഉറപ്പാക്കണം.

(d) തിഥി ഭോജനം സംഘടിപ്പിക്കുക.

9. എസ്.എം.സി-കളുടെ മേൽനോട്ടവും പിന്തുണയും

എസ്.എം.സി-കളുടെ മേൽനോട്ടം വഹിക്കാനും പിന്തുണ നൽകാനും അനുയോജ്യമായ ഒരു സംവിധാനം ഉണ്ടായിരിക്കണം. ബ്ലോക്ക്, ജില്ലാ വിദ്യാഭ്യാസ ഓഫീസർമാർ ഉള്ളിലെ ഉപയോഗിച്ചു വരുന്നതിൽ രണ്ടുതവണ എസ്.എം.സി.കളുടെ പ്രവർത്തനം പരിശോധിക്കണം. പ്രകടനം മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിന് ശിക്ഷാനടപടികൾക്കുപകരം, പിന്തുണയോടെയുള്ള മേൽനോട്ടത്തിനൊപ്പം അടുത്തുള്ള സ്കൂളുകൾ തമ്മിലുള്ള പരസ്പര പഠനം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കണം. എസ്.എം.സി.കളുടെ പ്രകടനം വിലയിരുത്തുന്നതിന് മീറ്റിംഗ് രജിസ്റ്ററിന്റെ ആദ്യ പേജിൽ ഒരു ചെക്ക്ലിസ്റ്റ് ഉണ്ടായിരിക്കണം. ഇതിൽ സംഘടിപ്പിച്ച മീറ്റിംഗുകളുടെ എണ്ണം, ഹാജർ നില, എടുത്ത തീരുമാനങ്ങൾ, ഫണ്ടുകളുടെ ഉപയോഗം തുടങ്ങിയ പ്രവർത്തനസൂചകങ്ങള് ഉള്പ്പെടുത്തി, അവർ എല്ലാ വർഷവും പരിശോധിക്കാവുന്നതാണ്. നേരിട്ട് മീറ്റിംഗുകൾ സംഘടിപ്പിക്കാൻ കഴിയാത്തപ്പോൾ, വാട്ട്സ്ആപ്പ് അല്ലെങ്കിൽ ഗൂഗിൾ മീറ്റ് പോലുള്ള മാധ്യമങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ച് സ്കൂളുകൾക്ക് വെർച്വൽ അല്ലെങ്കിൽ ഹൈബ്രിഡ് മോഡിൽ എസ്.എം.സി. മീറ്റിംഗുകൾ സംഘടിപ്പിക്കാം. പ്രതിമാസ മീറ്റിംഗിൽ ഫീഡ്ബാക്ക് ബോക്സിലൂടെ ലഭിച്ച നിർദ്ദേശങ്ങളെക്കുറിച്ച് എസ്.എം.സി-ക്ക് ചർച്ച ചെയ്യാം. തിരഞ്ഞെടുപ്പ് സമയത്തോ അവയുടെ നടത്തിപ്പിലോ എന്തെങ്കിലും തർക്കമുണ്ടായാൽ, ബ്ലോക്ക് വിദ്യാഭ്യാസ ഓഫീസർക്കോ (ബി.ഇ.ഒ.) ബന്ധപ്പെട്ട ഉദ്യോഗസ്ഥർക്കോ അത് പരിഹരിക്കാനാകും.

10. ഉപസംഹാരം

സ്കൂളുകളെ സജീവ പഠന ചുറ്റുപാടുകളാക്കി മാറ്റുന്നതിന് **കൂട്ടായ ഉത്തരവാദിത്തം ആവശ്യമാണ്**,

ഇതിൽ **എസ്.എം.സി.** സാമൂഹിക പങ്കാളിത്തത്തിനുള്ള പ്രധാന സ്ഥാപനപരമായ വേദിയായി പ്രവർത്തിക്കുന്നു. സമൂഹത്തിന്റെ പങ്കാളിത്തം കേവലം നാമമാത്രമായ പിന്തുണയ്ക്കപ്പുറം **ഘടനാപരവും സുസ്ഥിരവും വ്യവസ്ഥാപിതവുമായ പങ്ക് കാളിത്തത്തിലേക്ക് മാറേണ്ടതുണ്ട്.** അധ്യാപനം, സമത്വം, ഉത്തരവാദിത്തം എന്നിവ ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനായി രക്ഷിതാക്കൾ, പൂർവ്വ വിദ്യാർത്ഥികൾ, തദ്ദേശ

സ്ഥാപനങ്ങൾ, സിവിൽ സൊസൈറ്റി സംഘടനകൾ (സി.എസ്.ഒ), കോർപ്പറേറ്റ് സ്ഥാപനങ്ങൾ, പൗരന്മാർ എന്നിവർക്ക് **പരസ്പരം ബന്ധിപ്പിച്ചിട്ടുള്ള മാർഗ്ഗങ്ങളിലൂടെ സഹകരണം നൽകാൻ കഴിയും**, ഇവ എസ്.എം.സി. വഴി സംയോജിപ്പിക്കേണ്ടതാണ്.

സ്കൂളുകളെ ശാക്തീകരിക്കുന്നതിനായി, വിദ്യാഭ്യാസത്തെ കേവലം **സർക്കാരിന്റെ ഉത്തരവാദിത്തമായി** മാത്രം കാണാതെ, സമൂഹത്തിന്റെ കൂട്ടായ ലക്ഷ്യമായി തിരിച്ചറിയണം. **സ്കൂളുകളെ എല്ലാവർക്കും ഉൾക്കൊള്ളാൻ കഴിയുന്നതും പോഷണം നൽകുന്നതുമായ ഇടമായും, സമൂഹത്തിന്റെ സ്വത്തായും** പരിഗണിക്കണം. എസ്.എം.സി വഴി മാതാപിതാക്കൾ, പൂർവ്വവിദ്യാർത്ഥികൾ, പ്രാദേശിക നേതാക്കൾ, സന്നദ്ധപ്രവർത്തകർ, സ്വകാര്യ പങ്കാളികൾ എന്നിവരുൾപ്പെടെയുള്ള ഓരോ വ്യക്തിക്കും ഭാവി തലമുറയെ വാർത്തെടുക്കുന്നതിൽ അർത്ഥവത്തായ പങ്ക് വഹിക്കാനാകും. **സമൂഹം പൊതുവിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ സംരക്ഷകരായി** കാര്യക്ഷമമായ എസ്.എം.സി-യിലൂടെ പ്രവർത്തിക്കുമ്പോൾ, പരിഷ്കാരങ്ങൾ പ്രാദേശിക ഉടമസ്ഥതയോടെ കൂടുതൽ പ്രതികരണശേഷിയുള്ളതും സുസ്ഥിരവുമായിത്തീരുന്നു.

രാജ്യത്തുടനീളമുള്ള സ്കൂളുകൾകോടിക്കണക്കിന് കുട്ടികൾക്ക് അവസരവും അന്തസ്സും സമത്വവും നൽകിക്കൊണ്ട്, **ദേശീയ വികസനത്തിനും സാമൂഹിക ഐക്യത്തിനുമുള്ള** പ്രധാന നെടുംതൂണുകളായി നിലകൊള്ളുന്നു. എസ്.എം.സി-യുടെ നേതൃത്വത്തിലുള്ള സന്നദ്ധപ്രവർത്തനം, മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശം, നൂതനാശയങ്ങൾ, വിഭവസമാഹരണം, പങ്കാളിത്ത ഭരണം എന്നിവയിലൂടെ സമൂഹങ്ങൾക്ക് ഈ സ്ഥാപനങ്ങളെ ശക്തിപ്പെടുത്താൻ കഴിയും. **“എല്ലാവർക്കും ഗുണനിലവാരമുള്ള വിദ്യാഭ്യാസം” എന്ന എൻ.ഇ.പി 2020-ന്റെ കാഴ്ചപ്പാടിനെ**മുന്നോട്ട് കൊണ്ടുപോകുന്നതിലൂടെയും എസ്.എം.സി-കളിലൂടെ സമൂഹദ്രാവിഷ്ഠിത ഉടമസ്ഥാവകാശം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിലൂടെയും, ഇന്ത്യയ്ക്ക് തങ്ങളുടെ സ്കൂളുകളെ **എല്ലാവരെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്നതും ക്രിയാത്മകവും രാഷ്ട്രനിർമ്മാണത്തിന് ഉതകുന്നതുമായ പഠനകേന്ദ്രങ്ങളാക്കി** മാറ്റാൻ സാധിക്കും.

എസ്.എം.സിയുടെ ഖണ്ഡിക 3-ലെ ചുമതലകൾക്കും ഉത്തരവാദിത്തങ്ങൾക്കും പുറമെ, താഴെ പറയുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങൾ കൂടി നിർവ്വഹിക്കാനോ മേൽനോട്ടം വഹിക്കാനോ എസ്.എം.സി-ക്ക് കഴിയും:

- ◆ വ്യത്യസ്തങ്ങളായ സുരക്ഷിതവും ആനന്ദദായകവുമായ കൂടാതെ ധാർമ്മികമായ അന്തരീക്ഷം ഒരുക്കേണ്ടത് അത്യാവശ്യമാണ്
- ◆ പ്രാർത്ഥനാ സമ്മേളനം പോലുള്ള ദൈനംദിന പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടത്തണം
- ◆ പിന്നാക്കം നിൽക്കുന്ന വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് പരിഹാര ബോധന ക്ലാസുകളും പഠന സ്ഥലവും പോലെയുള്ള ക്രമീകരണങ്ങൾ ഉറപ്പാക്കണം
- ◆ അധ്യാപനത്തിൽ പ്രസക്തമായ (പ്രാദേശികാടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള) പുതിയ ആശയങ്ങളെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുകയും സുഗമമാക്കുകയും വേണം
- ◆ അധ്യാപന-പഠന വിഭവങ്ങളുടെ ലഭ്യതയെ പിന്തുണയ്ക്കണം
- ◆ ഇന്ത്യൻ പാരമ്പര്യത്തെ പ്രതിഫലിപ്പിക്കുന്ന പ്രദർശനങ്ങളും പ്രവർത്തനങ്ങളും പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കണം
- ◆ ശുചിത്വം, എല്ലാവരെയും ഉൾപ്പെടുത്തൽ, ബഹുമാനം, അച്ചടക്കം, സഹാനുഭൂതി തുടങ്ങിയ മൂല്യങ്ങൾ ദൈനംദിന പ്രവർത്തനങ്ങളിലൂടെ പ്രതിഫലിക്കുന്നുണ്ടെന്ന് ഉറപ്പാക്കണം
- ◆ മാതാപിതാക്കൾ-അധ്യാപകർ-സമൂഹം എന്നിവർക്കിടയിൽ സ്ഥിരമായ ആശയവിനിമയം സംഘടിപ്പിക്കാൻ സഹായിക്കണം
- ◆ അധ്യാപകരുടെ പ്രൊഫഷണൽ അന്തസ്സ് കാത്തുസൂക്ഷിക്കണം
- ◆ സാമൂഹിക സഹകരണത്തിലൂടെ അധ്യാപകരെ പിന്തുണയ്ക്കണം
- ◆ ഒന്നാം തലമുറ വിദ്യാർത്ഥികളെ ഉൾപ്പെടുത്താൻ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കണം
- ◆ ലിംഗ-സാമൂഹിക സമത്വം ഉറപ്പാക്കണം
- ◆ ഓരോ കുട്ടിയുടെയും വൈകാരിക സുരക്ഷിതത്വം അന്തസ്സും നവും ഉറപ്പാക്കണം

സ്കൂൾ വികസന പദ്ധതിയുടെ വിശദമായ മാർഗ്ഗരേഖ:

സ്കൂൾ എല്ലാവരെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്നതും വിദ്യാഭ്യാസപരമായി സമ്പന്നവുമായ ഒരു ആവാസവ്യവസ്ഥയാകുമെന്നാണ് പ്രതീക്ഷിക്കുന്നത്. ഇത് സാംസ്കാരികവും പാരിസ്ഥിതികവുമായ സുസ്ഥിര രീതികളിലൂടെ വിഭവങ്ങളുടെ മികച്ച ഉപയോഗം നടത്തുന്നതിനൊപ്പം, ഹരിത കെട്ടിട മാനദണ്ഡങ്ങൾ പാലിച്ചുകൊണ്ട് അപകടങ്ങളിൽ നിന്ന് സുരക്ഷിതമായിരിക്കണം. സ്കൂൾ വികസന പദ്ധതിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശക തത്വങ്ങൾ താഴെ പറയുന്നവയാണ്:

- ◆ അടിസ്ഥാനസൗകര്യ ആസൂത്രണം വിദ്യാഭ്യാസ പാഠ്യപദ്ധതിക്ക് അനുസൃതമായിരിക്കണം.
- ◆ കുട്ടികളുടെ സമഗ്രവികസനം (ശാരീരികം, സാമൂഹികം, വൈകാരികം, ബൗദ്ധികം) കണക്കിലെടുത്തുകൊണ്ടുള്ള ശിശുകേന്ദ്രീകൃത ആസൂത്രണം.
- ◆ എല്ലാ കുട്ടികളുടെയും ആവശ്യങ്ങളെക്കുറിച്ചും അവർ സ്കൂളിലേക്ക് കൊണ്ടുവരുന്ന വൈവിധ്യങ്ങളെക്കുറിച്ചും ഇതിന് ശരിയായ അവബോധം ഉണ്ടായിരിക്കണം.
- ◆ വിദ്യാലയത്തിലെ മുഴുവൻ സ്ഥലങ്ങളും (അകത്തും പുറത്തും) കുട്ടികൾക്കും അധ്യാപകർക്കും നിരന്തരമായ പഠനവേദിയായി ആസൂത്രണം ചെയ്യുമ്പോൾ എല്ലാ പങ്കാളികളും ഇത് തിരിച്ചറിയണം.
- ◆ ബാലാ ആശയം ഉപയോഗിച്ച് വിദ്യാലയത്തിന്റെ മുഴുവൻ പരിസരവും വിനോദ-പഠന പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ ഉറവിടമായി വികസിപ്പിക്കുക.
- ◆ എല്ലാ കുട്ടികൾക്കും സുരക്ഷിതവും ഭദ്രവുമായ ചുറ്റുപാട്. എല്ലാ കുട്ടികൾക്കും ശുദ്ധവും ആരോഗ്യകരവുമായ ചുറ്റുപാട്.
- ◆ വിദ്യാലയത്തെ മുഴുവനായും ഒരു വിഭവമായി പരമാവധി പ്രയോജനപ്പെടുത്തുക. - ഇത് ആ സ്കൂളിലെ കുട്ടികൾക്കും അധ്യാപകർക്കും മാത്രമല്ല, സമൂഹത്തിനും അയൽപക്കത്തെ സ്കൂളുകൾക്കും ഉപയോഗപ്രദമാകുമെന്ന് ഉറപ്പാക്കുക.
- ◆ പ്രാദേശിക സാഹചര്യങ്ങളെയും പാരമ്പര്യങ്ങളെയും മാനിക്കുക - അറിവ്, സാമൂഹിക ആവശ്യങ്ങൾ, വിദ്യാഭ്യാസ ആവശ്യങ്ങൾ, സംസ്കാരം, ഭൂമിശാസ്ത്രപരമായ സാഹചര്യങ്ങൾ, കാലാവസ്ഥ, സസ്യ-ജന്തുജാലങ്ങൾ തുടങ്ങിയവ.
- ◆ വിഭവങ്ങളുടെ പരമാവധി ഉപയോഗവും സാമ്പത്തിക കാര്യക്ഷമതയും.
- ◆ പരിസ്ഥിതി സൗഹൃദപരവും സുസ്ഥിരവുമായ രൂപകല്പനയിൽ മികച്ച മാതൃകകൾ ഉൾപ്പെടുത്തുക -അവ പ്രദർശിപ്പിക്കുക, പിന്തുടരുക..
- ◆ സ്കൂൾ പരിസരത്തിന്റെ സമഗ്രവികസനത്തിനായി ഉപയോക്തൃ സൗഹൃദവും നൂതനവുമായ സാങ്കേതികവിദ്യകൾ സ്വീകരിക്കുക.
- ◆ മൊത്തത്തിലുള്ള ആസൂത്രണം ബന്ധപ്പെട്ട പ്രദേശത്തെ ജനസംഖ്യാ പ്രവണതകൾക്ക് അനുസൃതമായിരിക്കണം.
- ◆ ഭാവിയിലെ വികസനത്തിനുള്ള സാധ്യത.

സ്കൂളുകളുടെ ആസൂത്രണം, രൂപകൽപന, നിർമ്മാണം എന്നീ മേഖലകളിൽ, (i) വിദ്യാഭ്യാസ മന്ത്രാലയത്തിന്റെ 2021-ലെ സ്കൂൾ സുരക്ഷാ മാർഗ്ഗരേഖകൾ, (ii) ദേശീയ ദുരന്ത നിവാരണ അതോറിറ്റി (NDMA) 2016-ൽ പുറത്തിറക്കിയ ദേശീയ ദുരന്ത നിവാരണ മാർഗ്ഗരേഖകളിലെ സ്കൂൾ സുരക്ഷാ നയം, (iii) കാലാകാലങ്ങളിൽ നിയമാനുസൃത സ്ഥാപനങ്ങൾ പുറപ്പെടുവിക്കുന്ന സംസ്ഥാന, പ്രാദേശിക ഉപനിയമങ്ങൾ എന്നിവയ്ക്ക് അനുസൃതമായി പരിസ്ഥിതി, ആരോഗ്യ, സുരക്ഷാ നടപടികൾ ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനാവശ്യമായ ക്രമീകരണങ്ങൾ നിർബന്ധമായും ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ടെന്ന് ഉറപ്പാക്കേണ്ടതാണ്.

സ്കൂൾ / കമ്മിറ്റി തലത്തിൽ ശേഖരിക്കേണ്ട സൂചനാ സാമഗ്രികളുടെ പട്ടിക:

- ◆ യൂണിഫോം
- ◆ സ്കൂളിലും അനുബന്ധ ഹോസ്റ്റൽ കെട്ടിടങ്ങളിലുമുള്ള എല്ലാ നിർമ്മാണ പ്രവർത്തനങ്ങളും.
- ◆ ഫർണിച്ചറുകൾ.
- ◆ അധ്യാപന-പഠന സാമഗ്രികളും പാഠപുസ്തകങ്ങളും.
- ◆ സ്കൂൾ ഗ്രാന്റിൽ നിന്നുള്ള സ്കൂൾ വികസനത്തിനായുള്ള ഉപകരണങ്ങളും മറ്റ് സാമഗ്രികളും.
- ◆ പരിപാലന ഗ്രാന്റിൽ നിന്നുള്ള സ്കൂൾ കെട്ടിടങ്ങളുടെ പരിപാലനം.
- ◆ അറ്റകുറ്റപ്പണി ഗ്രാന്റിൽ നിന്നുള്ള സ്കൂൾ കെട്ടിടങ്ങളുടെ അറ്റകുറ്റപ്പണികൾ.
- ◆ പഠന വികസന പരിപാടിയുടെ കീഴിൽ ആവശ്യമായ അധിക അധ്യാപന-പഠന സാമഗ്രികളും മറ്റ് വസ്തുക്കളും.
- ◆ ലബോറട്ടറി ഉപകരണങ്ങൾ.

